

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Petri Ioannis Perpiniani Valentini, Societatis Iesv
Presbyteri. Orationes Dvodeviginti**

Perpiña, Pedro Juan

Lvgdvni, 1622

Orationes Qvinque Nvnc Additae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13368

O R A T I O.

*P. Gasparis Consalvi Lusitani Presbyteri
Societatis I E S V.*

H A B I T A I N L E G A T O -
rum Iaponiorum Introitu.

IAPONIORVM insulas lo-
corum ac marium inter-
uallo à nostris regionibus
natura disiunxit, vt tenuissi-
mo nominis vestigio pau-
cissimis antè cognitæ, cæ-
teris omnibus ignotas, nunc etiam nõnulli
vt esse credant, vix adduci posse videantur.
Sunt tamen, Pater Beatissime, & sunt nu-
mero multæ, magnitudinæ amplissimæ, vr-
bibus frequentes, hominum ingenus, ac
militaribus studiis vsque adeò præstâtes, vt
qui eas viderunt, cæteris illius cœli regio-
nibus longè antecellere, nostris verò vt
comparari possiat, nihil illis aliud quàm re-
ligionem, quæ carebant, ac verè fidei lu-
cem deesse credant. Et quidem illa non
multis ante annis Apostolicæ huius Sedis
auspiciis, in remotis adeò disseminari cœ-
pta, exiguo sanè principio (quod nascente
quondam Ecclesia factum esse scimus) à te-
nuissimis primùm hominibus, mox Optimo

Maximóque Deo incrementum afferente, paulatim à nobilioribus recepta, tandem superioribus anais, atque in primis felicissimo tuo ac planè aureo Pontificatu, Pater Beatissimè, ad Principes, ad Dynastas, ad Reges peruenit. Hoc tibi cum lætum, ac iucundum plurimis de causis accidere debuerit, tum verò maximè quòd multis hæreticorum machinis in vicinis ad eò locis labefactatam, ac penè cõuulsam religionè dum magna animi cõtentione restaurare pergis tantum aliunde incremèti ad Christi Optimi Maximi gregem, atque ad eò ad Catholicam religionem factum esse videas. Verùm huius lætitiæ fructum quamuis tu quidem antea auribus accipere, nõnulla etiam ex parte degustare animo potueris, tamen hodierna die vel maximum haurire oculis, & in totius curiæ luce palàm oblatum, manu ipsa contingere, ac plenissimam ex eo voluptatem non capere tãtùm animo, quasi propriam, sed cæteris etiam, quasi Ecclesiæ totius communem, potes impertiri. Quantis enim gaudiis Ecclesiã vniuersam, quantis populum Romanũ exultare par est, cum hodierna die videat nobilissimorum Principum legatos ex Iaponensium insulis, hoc est, vltimis omnium terrarum finibus religionis ergò, quod nullis ante sæculis audi-

tum est, tibi ad pedes accidere, & bellicosissimos Reges fidei armis, & Euāgelij prædicatione perdomitos, ad tuam, hoc est, Christi ditionem accedere & quod ipsi quod se non possunt tantis locorū spatiis disiuncti per hos sibi amore ab sanguine coniunctissimos, obedientiam tibi ac fidem polliceri. Ego verò rei tantæ magnitudinem mecum ipse reputans, nihil censeo summo religionis Antistiti iucundius, nihil huic ordini præclarius, nihil Ecclesiæ vniuersæ, ac populo Romano accidere potuisse gloriosius. Beatam se quondam ac felicem Cæsare Augusto Imperatore Roma esse credidit, quod eius principatu Romani imperij nomen, ac fama longè adeò, latèque propagata erat, vt eius amplitudine commoti nonnulli Indiæ populi, amicitia componendæ gratia legatos ad Cæsare destinassent. Concorrebat vndique populus ad inspiciendū inusitatum hominū genus, nouos Romanus vultus, insolitos habitus, inauditum sermonē oculis atque auribus audivissimè hauriebat. Sed age, iam legationem illam Indorum cum hac Iaponensium legatione, si placet, conferamus. Erat illa quidem ex remotissimis terrarum oris; at, hæc quantò ex remotioribus? cum longissimo primum tempore ex Iapone ad Sinarum portus, inde ad auream

Chersonesum, mox in Indiam veniendum fuerit; vt ex India tandem in Lusitaniam nauigari, ex Lusitania verò, Hispania quàm longa est, peragrata, toto triennio partim in itinere, partim in nauigatione posito, Romam vltimo ad Gregorium Pont. Max posset perueniri. Iam verò Augusti temporibus Romani tantum Imperij nomen in India auditum, nunquam arma cõspecta, vexilla nunquam explicata fuerant. Amicitiam à Romanis Indi vt focij flagitabant, non obedientiam offerebant; fœdus ab Imperatore quasi pares, non tanquam à superiore viuendi leges postulabant. At nos hodierna die Romæ in hoc ipso orbis terrarum theatro amplissimo quid videmus? Hos nimirum summo loco natos, ac regiæ familiæ iuvenes, Gregorio Pontifici Maximo ante pedes procumbere, ac suorum Regum nomine non amicitiam peteres vt pares (quãuis amorem sibi vt filij pollicentur) sed obedientiã offerre vt subditos: & qui externorum hostium armis ex omni hominum memoria, quod ego quidem sciam, nullam de se vmquam victoriam concesserunt, illi in suis hodiè regionibus victricia Christi signa Gregorio duce explicata intuentes, inuictissimis se armis Romæ fidei, hoc est Christianæ ac Catholicæ, superatos esse libentif

bentissimè consistuntur: quòd eam sibi vi-
 ctorem non minùs salutarem fore putant,
 quàm terrarum orbis vniuersus Ecclesie iu-
 cundam, tibi verò, Pater beatissimè, cuius
 auspiciis, Deo benè iuuante, parata est, exi-
 stimet esse gloriosam. Et quidem quod ad
 Ecclesiam attinet, multùm illa quondam
 suæ felicitati ac gloriæ accessisse existi-
 mauit, cum Gregorij Magni tēporibus fan-
 ctissimi illius Pontificis industria ac opera
 amplissimam Angliæ insulam, *Et toto, vt ait Virg. 1.
 ille, diuisos orbe Britannos, ad Christi fidem Eclog.*
 adiunctos esse vidit: sed quantum illo Pon-
 tifice gloriæ vnius insulæ accessione acqui-
 sisse videbatur, tantùm suis ornamentis il-
 lius postea defectione detractum esse mœ-
 rebat. Sed ecce tibi alterius Gregorij dili-
 gentia, ac felicitate summa (ne quid illa suæ
 gloriæ deesse doleat) vnius insulæ loco in-
 sula altera, immò verò insulæ plures ac re-
 gna, & toto à nobis orbe, toto mari diuisæ
 gentes, magno numero ad Ecclesiam acces-
 serunt, vt præterito illo damno, quòd sanè
 fuit maximum, non minore fortasse lucro,
 spe verò etiam maiore cumulatisimè com-
 pensato, pristinū animi mœrorē nouo gau-
 dio & incredibili Ecclesie totius iucundi-
 tate leuare liceat. Quā mihi Ecclesie com-
 munem publicamque lætitiā, tam multis

antè sæculis præuisam multò etiam iucundio-
riorem suis carminibus diuini vates face-
re videntur. Videor enim mihi hodierna
die regium Prophetam, dum incognitam
superioribus sæculis nationè, tanta homi-
num multitudine ad Ecclesiã accessisse gau-
demus, diuinum illud carmen Ecclesiæ no-
mine quasi citharam concinentem audire:

*Psalm. 17. Populus quem non cognoui seruiuit mihi, in au-
ditu auris obediuit mihi. Quòd si quis paulò
alienius esse putat, quàm vt de re præsen-
ti dictum esse videatur, quid illud Esayæ
vaticinium, non huius diei proprium esse
censebit, non Romanam Ecclesiam præ-
claro illo carmine à diuino vate appella-
tam esse iudicabit?*

*Esa. 55. Gentem, inquit, quam ne-
sciebas, vocabis, & gentes quæ te non nouerunt,
ad te current propter Deum tuum, & sanctum
Israël qui glorificauit te. Nec verò in tam pu-
blico omnium gaudio sua à nobis operam
senior ille Troias desiderari patietur: quin
præsentem Ecclesiæ felicitatem gratula-
tus, illa quasi cygnea voce communem om-
nium lætitiã excitabit:*

*Tob. 1.3. Luce, inquit ille,
splendida fulgebis, & omnes fines terra adora-
bunt te: nationes ad te venient de longinquo, &
terram tuam in sanctificationem habebunt. Ne
verò sibi hæretici de Romanæ Ecclesiæ con-
temptu nimium blandiantur,*

*Ibidem. Maledicti, in-
quit,*

quit, erunt qui contempserint te, & condemnati
 erunt omnes qui blasphemauerint te. Beati omnes
 qui diligunt te, & qui gaudent super pace tua.
 Sed me nescio quomodo diuinorum carmi-
 num suauissimus cōcentus mei ipsius quo-
 dammodo oblitum longius proposito ab-
 duxit, quàm initidò putaram. Quare vt eò
 redeat oratio (quod huius potissimum tem-
 poris atque huius loci, meique muneris vi-
 detur esse) habes in conspectu tuo, Pater
 Beatissime, regios hos iuuenes, qui suorum
 ad te Regū quibus sunt sanguine, & amore
 coniunctissimi mandata deferunt: quorum
 siue nobilitatē generis, siue religionis stu-
 dium, siue in Romanam Sedem obseruan-
 tiam longissima peregrinatione compro-
 batam spectare velis, dignos sanctissimo-
 rum pedum osculo, dignos benedictione
 tuā, dignos in hac ætate omnium admira-
 tione iudicabis. Enimuerò philosophum ne-
 scio quem, hominem alioqui vanissimum,
 tamen ob insignem discendi cupiditatem
 longinqua peregrinatione suscepta, quan-
 tum ad eò omnis antiquitas mirata est,
 quantum omnis posteritas commendauit?
*Intrauit ille Persas, pertransiuit Caucasum, Al-
 banos, Scytas, Massagetas (vt Hieronymi
 verbis dicam) & opulentissima India regna
 penetrauit, vt Hiarcham in throno sedentem
 aureo,*

aureo, inter paucos discipulos de natura, de siderum motu, de dierum cursu docentem audiret. Magnum & inusitatum, sed tamen inutile, ac vanum vnius hominis discendi studium. At in his quanto admirabilior religionis amor; quanto fidei cupiditas ardentior, quibus hac vna de causa tanto longinquior suscepta est peregrinatio? Quantulam enim orbis partem ille philosophus obiuit, si cum iis conferatur, qui maria, regna, nationes, & quantum ferè aquarum ac terræ globus complectitur, ab extremis eius finibus emensi, Romam vsque ad hanc Christianæ fidei arcem, Ecclesiæ munimentum, religionis præsidium penetrarunt. Maior profectò ipsorum labor, ardentius studium, difficilior peregrinatio, sed multò etiam maiore lucro, & fructu longè vberiore compensatur. Nec enim illi hodierna die inter paucos discipulos Hierarcham, sed in hoc purpuratorum patrum amplissimo confesso Gregorium XIII. intuentur, non in throno sedentem aureo, sed in beatissima Petri sede positum; non desiderem desiderum, ac cœli cursu, sed qua fide quo operum cursu in cœlum tendendum sit; certissima ratione ostendentem. O gratum oculis, ô iucundum animis spectaculum. Multa illi quidem tam longis terrarum spatiis viderunt, multa spectarunt,

mores

mores hominum diuersos, regna multa, & varia naturæ miracula tōtemplati sunt, sed nullius adeò rei specie, quàm tuo hodie conspectu recreati sunt, Pater Beatissime. Nunc benè collocatos labores suos, nūc susceptas itineris & nauigationis molestias iucundas esse putāt. Sed hunc suorum laborum ac peregrinationis tā iucūdum, ac suauē fructum, tum demum arbitrātur fore plenissimum, si Regum illorum obedientiam, à quibus tāto interuallo ad te missi sunt; si prōptum paratūque animum, si testatā literis fidē paterno ipse animo, ac benignè suscipias: quod sanè vt facias, tum morū ac naturæ tuæ bonitas singularis; tum regū illorum religio, & præclara in fidem Christianā merita non postulare modò, sed quodāmodò etiam videntur flagitare. Franciscus enim Rex in Iapone potens, atque inter primos illarum regionū iure numerādus, nuper ille quidem fide suscepta baptismo expiatus est, sed multis antè annis Christianam religionem, ad fidem tūm primum in sua prouincia nascentem, ac teneram, vsque adeò fouit, vt quidquid in religionis negotio in Iapone perfectum est, illius industriæ ac fauori secundum Deum acceptum referamus. Ille Franciscum Xauerium præclara sanctitate virum ex eorum numero, qui minimæ Societatis

Regis pietas.

ura, de fide-
em audiret.
en inutile,
i studium.
religionis
ntior, qui-
nquior su-
alam enim
uit, si cum
, nationes,
ræ globus
finibus e-
Christianæ
m, religio-
or profectō
m, diffici-
am maiore
compensa-
inter pau-
hoc purpu-
llu Grego-
ono seden-
i sede posi-
celi cursu,
celum ten-
stēdentem.
nimis spe-
longis ter-
spectarunt,
mores

tatis nostrę cum Ignatio Loiola fundamenta posuerunt, cū primus omnium ad eas insulas appulisset, humanissimè complexus, liberè in suo regno Christianam fidem prædicare voluit. Ille cæteros Euangelij ministros, qui Franciscum postea ad eas regiones sunt consecuti, tam longè à suorū congressu positos, & inter remotissimas nationes, omni penè auxilio atque ope destitutos, singulari amore ac beneuolentia persecutus, nihil desiderare passus est, quod ab optimo Rege, ac nostrę religionis amantissimo optari posset. Ille aditus nostris tutos ad proximas prouincias patefecit, ille vicinorum Regum amicitiam, ac fauorem literis, ac nuntiis conciliauit. Ille in maximis suis periculis inter grauissimas bellorum tēpestates ac fluctus, vt nostri salui, & securi esse possent, diligentissimè curauit. Quid aliud tam amico Regi, tot beneficiis susceptis, religione ac fide, ipsius potissimum fauore propagata, quàm religionem ipsam, ac fidem nostrı optarent? Dilata res est diutiùs quàm vellemus: sed ita tandem singulari Dei Optimi Maximi beneficio omnium vota consecuta est, vt quantum Optimo Regi detrimenti mora illa potuit attulisse, tantum hodie incredibili fidei feruore recuperasse videatur. Dicit profectò non potest

test quanto religionis studio inflammetur,
quanto propagandæ fidei amore ferueat,
quàm concitato cursu ad summum omniũ
virtutum fastigium feratur Tui verò vi-
dendi, Pater beatissime ac sanctissimos pe-
des osculandi quanto desiderio flagrarit, vel
hoc vno potest intelligi, quòd cum ipse gra-
uissimis regni curis, ætate etiam impeditur,
hunc Mancium quem vides, ad hoc sibi
genus officij Vicarium substituerit, quem
vnum nobilitate primum, Fiungæ nimirum
Regis nepotē, ac sibi multis de causis cõiun-
ctissimum in suo regno habere vibebatur.
Per eum verò id postulant ardentissimè, vt
obedientiæ, & obseruantia in te suę testifi-
catione suscepta, inter Ecclesiæ Catholicæ,
atque huius beatissimæ Sedis filios nume-
rari possit. Idem verò etiam contendit Pro-
tadius Rex Ariminensis, iuuenis lectissimus,
huius Michaëlis, quem ad te hac de causa
misit, patruelis frater. Idem Barptolemæus
Omuræ Princeps, Ariminensis Regis, ac
Michaëlis eiusdem patruus charissimus. At-
que vt ego hodierna die de Ariminensi Rege
taceam, cuius extant religionis, ac fidei ar-
gumenta clarissima, de Barptolemæo tamen
facere non possum, quin aliquid dicam. Hic
est ille Barptolemæus, Pater Beatissime,
qui Principum omnium primus fidē Chri-
stianam

stianam in Iapone cum baptismo suscepit,
 tanto animi feruore, ac studio, vt deiectis
 vbique idolorum statuis, eiecta ex suis vr-
 bibus superstitione, multis ob eam causam
 periculis aditis, toto ferè principatu, ac di-
 tione expulsus, non solum à suscepta reli-
 gione non discesserit, sed incredibili animi
 fortitudine, ac præsentissimo Dei numine
 recuperata ditone, multò etiam quàm an-
 tè constantius in sententia perseuerarit;
 Qui per se ipse præstare hodie potuisset,
 quod per hunc Michaëlem facit, vt Sancti-
 tatis tuæ pedes osculari, & Apostolicam
 benedictionem præsens à præsentē posset
 accipere, tum verò se felicem, ac planè bea-
 tum esse censeret. O Deum immortalem!
 quid hoc est? In remotis aded locis tam lon-
 gè à Romana Sede, vbi nunquam antea
 Christi nomen, nunquam Euangelium au-
 ditum erat, cum primùm illic religionis, ac
 fidei lux affulsit, homines nostrorum mo-
 rum insolentissimi, regno clari, copiis af-
 fluentes, bellorum gloriæ insignes (Romane
 Ecclesiæ amplitudinem, & dignitatē agno-
 scunt, & magno sibi honori ducunt, per eos
 quos charissimos habere poterant, Summi
 Pontificis pedes osculari? Erunt in vicinis
 aded regionibus, veritatis luce vsque aded
 perspecta, qui tanto se parricidio inquinare
 audeant,

audeant, vt pulcherrimam Christi sponsam capite truncare, & Romanæ sedis dignitatem à Christo ipso constitutam, tot seculorū spatiis confirmatā, tot sanctorū hominū sententiis fultā, tot Conciliorum exemplis stabilitā; cum summa sua perniciē in controuersia vocare, audeāt. Sed continebo ipse me, nec patiar hodiernā die in publica omnium lætitia dolore animi longiūs abripi, & meā orationem eò reuocabo, quod in tāta varietate rerum penē vnum fueram oblitus, cū tamen eiusmodi res sit quæ omnium sæculorum immortalī memoriā digna esse videatur. Sæpe ego quidem ac frequēter au-

Bonus
princeps
Soli com-
paratur.

Or. p.

V V

scribere neque intra paucorum domus, ac manus includere, sed illius quasi radiis illustrare omnia, & quoad eius fieri possit, remotissimos etiã quosque beneficis ornare. Verum hoc qui præstare aliqua ex parte valeant, fortasse nonnulli; qui verò id quod valent, etiam velint, pauci omninò reperientur. Tua verò beneficentia, Pater Beatissime, cum singulari religionis studio coniuncta, non huius tantum vr̄bis mœnibus includi non Italiae finibus circumscribi, nō Germaniæ, Bohemiæ, Hungariæ, Poloniæ, non Syriæ, non Græciæ, non Dalmatiæ terminis contineri potuit quibus omnibus in locis partim seminariis extractis, quasi munificentissimis fidei arcibus, partim aliis beneficiis immortalia tuæ liberalitatis, ac religionis monumenta posuisti, sed longius etiam protracta, & extra anni quodammodo Solisque vias, ut ait ille, hoc est, ultra Indorum, Brachmanū ac Chinarum terminos ad ultimas Iaponensium oras, ac fines peruenit. Cum primum enim Christi fidem in illa regione feliciter propagari cœptam, eã potissimum ratione promoveri posse intellexisti, si quamplurimos suæ gentis homines, quorum acerrima ferè sunt, & acutissima ingenia, disseminandi Euangelij ministros haberet; nec deterreri sompribus, nec rei difficultate potuisti, quin ibi lectissimorū ado-

lescentium seminaria, maximâ tuâ impelsâ
institui iuberis quorû postea prædicatione,
cum literis ac pietate satis essent exculsi,
nihil omninò superesset, quod expulsâ su-
perstitione, ad Christi fidem, ac religionem
non accederet. Pro qua tam eximia, tamque
incredibili beneficentia, ex singulari propa-
gandæ fidei amore profecta, eò magis tum
suo, tum publico suæ gentis nomine tibi
gratias agēdas esse immortales legati cen-
suerant, quòd eodem illo anno à te Romæ
designatam esse audiunt, quo Principes illi
ac Reges nobilissimi hanc ipsam ad te lega-
tionem in Iapone decernebant; ut non illi-
citus de obedientia tibi præstanda, ut filij,
quàm tu de illorum commodis ac salute, ut
parens beneficentissimus cogitaris. Quo
magis etiam sperandum esse putant, qui sua
sponte usque adeò cōmoti tanto hæcenus
studio ad fidem accurrebāt, eos tuæ benefi-
centiæ stimulis incitatos, nouis præsertim
militum copiis ex illis seminariis in dies
succrescentibus, maiore in posterum nume-
ro & studio ardentiore ad fidem esse ventu-
turos. Ita breui futurū est, Pater Beatissime,
ut Deo Opt. Max. Sanctitatis tuæ votis, &
minimæ Societatis nostræ laboribus fauēte,
non iam paucas Iaponis vrbes, non regna
pauca (quæ tibi hodierna die quasi quædam

fecundissimi agri primitias offerimus) sed
plura alia, quibus amplissima illa regio di-
stineta est, & tantam hominum multitudi-
nem, quæ numero facile comprehendere ne-
queat, ad Christi fidem audias accessisse,

O R A T I O

P. Stephani Turcij Societatis Iesu,

IN EXEQVIIS GREG.

XIII. Pont. Max.

ETSI Gregorius XIII. ob præ-
clara Pontificatus sui monumen-
ta, Patres amplissimi, ita superstes
adhuc & in mortalium animis, &
in concilio viuit immortalium, vt ex hac
funeris pompa, velut ex aromatum sylua nõ
tam mortalitatis quàm immortalitatis odo-
res efflari videantur: hic tamen publicus lu-
gentis Ecclesiæ tâquam viduæ squalor, An-
tistitum pullæ vestes, Urbis iustitiũ, populi
mœror, lugubres cantus, cenotaphij moles,
sepulchrales faces, atrati parietes, atque arę
obturbant aciẽ oculorum: & faustæ quantũ
acclamationes, ac lætitiæ rerũ gestarũ glo-
ria, & æternitatis lux, quã nunc, vt piẽ spe-
randum est, ille perfruitur exigunt: tantum
hæc

hæc mœsti confessus vestri noua forma, & parentis optimi desiderium, oratorem angunt, dicentem retardant, acclamâtem frangunt pectus effodiunt gratulâtes. Verùm ne ipse redarguo, & animum, qui subinde recurrit ad funus, ad panegyricum reuoco, vt non tam lamentationi, quàm laudationi deseruiat? Nam & vobis, Principes illustrissimi, pium quidem & lugere demortuum, audire verò, quæ vos imitari deceat, salutare: & Deo Opt. Max. earum rerum quas ipse Gregorij operâ gessit, côm memoratio, quàm fletus noster, gloriosior. Dum enim Gregorium collaudamus, Dei benignitatem prædicamus, ac numen, non solum, quòd fessum iam annis Pontificem ad beatæ vitæ tranquillitatem ex hac colluuiione, & ærûnis euocarit. sed multò etiam magis quòd in nostræ memoriæ Gregorio Gregorij Magni formam atque imaginem effinxerit, nec paucas eius expresserit virtutes: vt quatum memoria vetustate consenuerat, & nouo Pastore refloresceret, & futuris Ecclesiæ Romanæ Pastoribus præluceret. De his Gregorij laudibus dicere dum cogito, mirari satis non possum, ex tot eximiiis oratoribus, quibus & vrbs, & aulæ vestræ clarescunt, me vnum fuisse delectum, qui quantam præstare possum Gregorij celebrandi

voluntatem ac studium, non solum publico Ecclesie nomine, sed priuato etiam Societatis nostrae, de qua semper ille optime meritus est, tantum, ne illius amplitudini nihil magis, quam infantia laudatoris officiat, pertimesco. Illud quidem me recreat, ac reficit, quod eius res gestae tam illustres, ac peruagatae sunt, tanque sua ipsae luce splendescunt, ut non tam amplificandi, quam percensendi, nec exornantis, sed iudicantis munus exposcant.

Verum vnde primum haec mea proficiet oratio? Nihil hic de Gregorij adole. scētis ingenio atque indole, quae perinde ac ver nouum, reliquae vitae prouentum denūtiavit vberimum. Nihil de bene morata iuuentute, de egregia iurisprudētia, de Bononiensis academiae magisterio. Nihil de constantiore iam aetate, quam per medias laudes quasi quadrigis vehementem, & vrbs Roma gradatim ad honorum omnium, ac publicorum munerum functiones euexit: & Apostolicae sedis Legati, cum irent ad Reges, in suo studuerunt habere comitatu. Forrō quid attinet exornare dicendo egregiam eius operam in Decretis Tridentinae Synodi conformandi, idque tam Pauli III. quam Pij III. Pontificatu? quo praclaro ad eum delato munere, quid de Gregorio Tridenti-

ni patres sentirent, facile declaratum est. Quid quanta omnium approbatione, quanta celsioris adhuc dignitatis spe ac præfatione diuina in purpuratorum Patrum ordinem à Pio III non minus auspiciò, quàm sapienter sit relatus: à quo etià Legatus ad Hispaniarum Regem missus, quàm insigne fuerit sui ordinis hominibus virtutis, antiquitatis, prudentiæ documentum, adhuc prædicant, & admirantur Hispani. Nam fidem, integritatem, solertiam suam quatum is Romanæ curiæ probarit, restatum satis esse voluere duo Pij Pontifices. IIII & V. cum Apostolicis illum literis, quæ Breuia nominantur, obsignandis præfecerunt. His instructus artibus, his munitus præfidiis, quid mirum est, si vestrum omnium, maiore ne dicam consensione, an celeritate renuntiatus Pont. Max. ante populi totius præiudicio, quàm vestris suffragiis; prius omnium votis, & clamoribus, quàm comitiis summo dignus Sacerdotio declaratus? Quanta, Deus immortalis, tunc fuit Romæ plaudentis hilaritas? Quàm effusa omnium ordinum voluptas? Quàm illustre quasi signum gentibus vniuersis ad bene de omni Republica sperandum videbatur esse sublatum? Neque spem fefellit Gregorius: cepit in omnes Ecclesiæ partes excubare, ut quod nouo

nomine præ se ferebat, id certis rerum, ac factorum firmaret euentis. Animaduvertebat eorum quorum gerebat curam alios ab Ecclesiæ legibus, ac disciplina descivisse; alios esse quidem orthodoxæ fidei cultores, sed in morû, ac vitæ rationibus claudicare. Has utrasque sui gregis partes complexus instituit peruvigilare providus Pastor. sua singulis vel medicamenta, vel pabula ne deessent. ac primùm quàm incensis semper studiis cotendit oves, quæ à veræ religionis septis aberrabāt in ovile suis si potuisset humeris reportare? Vidit ab aliis armorum motus ad hæreticorum impietatem profligandam sæpe têtatos plus cladis retulisse, quàm prædæ, & diuturnitate, vel inauspicato exitu bellorum, non magis hostiles, quàm Christianas opes accisas. Itaque pugnandi rationem aliam sibi paravit ineundam, parcendū armis, ad probitatis, & eruditionis præsidia confugiendum: non telis, ac machinis, sed sapientiâ decernendum: non externum militem conscribendum, qui in impiorum castra cataphractus invaderet, sed è transfugarum parentum domibus, ac complexu abstrahendos adolescentes, qui credendi, vivendique optimis legibus instituti cum suis ipsi postea civibus, gentilibus, necessariis pedem non vulnerando, sed bene vivendo, dispu

utandóque
io neque tur
erdos debe
penetraret
mentiam! ô
et Lutherus
Zuinglius,
stant Evang
os; vnos vos
us vos cru
Germania
niam iuven
ribus fidei
udit, vestris
nes, ac parie
stris vos al
num ille ve
gnaculum
us exstruxi
ense. Vilnê
Moravis Ol
Græcense
is, Fulden
scotis & H
Britannis
Transylvan
ommemor
bernalium
igionis ar

disputandóque conferrent: vt quos neq; cen-
turio neque turma valeret, sapiens, ac pius
Sacerdos debellaret: & quò gladius nõ pos-
set, penetraret oratio. O admirabilem viri
sapienciam! ò inuentum salutare! Fremat,
licet Lutherus, insaniat Calvinus, debacche-
tur Zuinglius, ferrument Céturias; aliud
cudant Euangelium nouos inuehant Chri-
stos; vnus vos lacerat, ò nocturni prædones,
vnus vos cruentat Gregorius: & excitaris
per Germaniam, Galliam, Sarmatium, Fan-
noniam iuuenum Seminariis, tanquam ag-
geribus fidei, vias vestris satellitiis, inter-
cludit, vestris vos implicat retibus: & intra
fines, ac parietes vestros vestris vos liberos,
vestris vos alumnis oppugnat. Neque verò
vnum ille vel alterum vobis opposuit pro-
pugnaculum, sed suum singulis penè genti-
bus exstruxit. Prutenis, & Succis Bransber-
gense, Vilnense Lituanis, Bohemis Pragense,
Morauis Olomucense, Austriacis Viennen-
se, Græcense Stiriacis, Dilinganum Germa-
nis, Fuldense Saxonibus, Mussipontanum
Scotis & Hibernis, Heluetiis Mediolanen-
se Britannis Rhemense, Caudiopolitanum
Transyluanis. Sed quid ego tam longinqua
commemoro? Quot in vrbe videris contu-
bernalium iuuenum Collegia tanquam Re-
ligionis arces, ad quas externæ gètes quoti-

die ex Oceano, ex Alpibus, ex Peloponneso, ex Synagoga ex Palestina confugiunt? O te felicem Gregorium! quoties vel urbem, vel orbem terrarum spectabis è cœlo, toties de alumnorum tuorum domiciliis, toties de castris tuis aduersus Madian & Amalech; toties de singulari sapientia tua cogirabis: quâ non solum ætatis nostræ portenta, sed priscos etiam Nestorios, Eurychetes, Dioscoros, Seneros Oriente penè toto persecutus es dimissis Alexandriam, Antiochiam, Hierosolymam, Constantinopolim; & in vrbes alias legationibus: quibus, successit sunt ad pugnam Monophysitæ, inuitati ad renouandum priscum fœdus Armenij Græci, ac Maronitæ ad Romani cœli cultum, ac mores euocati: Subalpinæ gentes excultæ, Sueciæ Rex sui muneris, ac Religionis admonitus: Dalmatis, & Epirotis Christiana pietas, quæ multis iacebat locis, restituta. Hæc cum recordabere, Sanctissime Pontifex, tuæ non parum liberalitati, ac prouidentiae gratulabere: & Pontificibus aliis, quæ sint boni Pontificis partes tanquam viuis ac spirans interpretabere de sepulchro. Verum longius, quàm voluissem, dicendo progressus sum in iis, quæ cōtra Religionis oppugnatores acta sunt: ad Catholicorum nunc res accedamus. Mitto, quàm multa, quæ

quæ siue populi siue cleri vitio delapsa iam deflexerant, nouis curauerit decretis, ac seueris legibus vincienda. Mitto & Pontificij Iuris, cuius vt erat consultissimus: ita fuit & in candorem pristinum restitutor: & œcumenicorum Conciliorum, Tridentini præsertim, auctoritatem in rebus gerendis, Ecclesieque administranda sanctam tectam quàm castè integrèque conseruari. Mitto quor ab illo iudicia prauissimis de rebus constituta, & multis siue tēporum, siue causarum difficultatibus impedita, in sperato penè exitu conclusa fiat. Testes quamplurimi, Coloniensis in primis Archiepiscopus, quem sacrilegis inhiantem nuptiis, & aduersus imperium, ac Religionem, non pauca molientem, Gregorij tum sententia, tum subsidium ab Ecclesie gubernaculis deiectum, in augustam compulit munitionem inde verò profugientem, in terras vltimas exturbauit. Atque hæc iudiciorum sunt ac forensis strepitus: quid illa pacis studia? Fuit ne alius Pontifex vllus amantior concordie, aut diligentior publicæ quietis fundator? Gratulamur tam Genuensium, quàm Melitentium Equitum dissidia, & similitates, quod malum in dies manabat latius, nec sine aliarum gentium tumultu, æquissimo iure sublata? Sustulit Gregorius.

Admi

Admiramur Polonos inter, & Moschos, homines ac armorum fragorem, ad perpetuas inter se dissentiones atque odia, ad mutuam internecionem natos amicitiam stabili fœdere conciliatam? Conciliauit Gregorius. Lætatur tam diuturna pace per omnem Italiam, ut quæ creberrimis ardere bellis ad vastitatem vsque ac solitudinem solebat, ad humanitatis cultum, & ad pristinae pietatis cōsuetudinem reuocata videatur? Reuocauit Gregorius, qui cunctando maluit, si quid emerferat discordiarum, sedare, quàm eorum, quos adamabat ut pater, fortunas, ac salutem in discrimen adducere. Hæc fuit Gregorii mansuetudo, hic tranquillitatis amor, hæc quieta consilia. Sed quid ago, Patres amplissimi? Laudationem hanc, quæ decurso iam spacio calcem videbat, vix dum è carceribus emissam animaduertero, cum cogitationem refero ad eorum multitudinem, quos ita Gregorij beneficia deuincere, ut ei se nec minora, nec pauciora quàm parētibus accepta referre testentur. Vultis vniuersos hominum ordines, omnia publicarum rerum genera, quantum Gregorio debeant, percunctemur? Quid Vrbs Roma? Quantū illa nouis fontibus, basilicis repertis, atque insigni Pompa translatis Diuorum corporibus, horreis, pontibus, palatiis, gymnasiis,

viis, portis, um lingua
uentur æ
excitata s
Sacrosanct
illimi? Qu
anta conc
itudinem
strum in
rō quos co
entis, qua
collegium v
ustratur?
gente Greg
starum m
rum sang
ma profec
strum ben
in Senatu
us, digna p
ficum cōf
nsendis,
erosque
on modo
atem, sed f
rsum inc
tus videat
tis ex reb
us Ponti

sis, viis, porticibus, quæ tanquam rerum mutarum linguæ, Gregorii nomen in omnem loquentur æternitatem, in pristinum videtur excitata splendorem? Quid clarissimus ac Sacrosanctus Senatus vester, Patres amplissimi? Quanta Gregorii. fuit cunctatio, quanta conciliorum tarditas, cum rei magnitudinem secum reputaret, in hominibus vestrum in ordinem cooptandis? Ab iis verò quos cooptavit, quantis laudum ornamentis, quam variis virtutum luminibus Collegium vestrum, velut cœlum syderibus illustratur? Et quidem si genus spectatur, agente Gregorio confessus vester non Dynastarum modò, sed Regum etiam, ac Cæsarium sanguine purpurascit. Duo hæc maxima profecta sunt à Gregorio in Senatum vestrum beneficia, infrequens vsus aggregandi in Senatum, & sagax in aggregando delictus, digna planè; quæ reliquorum etiam Pontificum cōsuetudine sanciantur. Sed in percensendis, quibus ille beneficiis obstrinxit plerosque omnes; illud admittor Gregorio non modo bene merendi nunquam voluntatem, sed felicitatem quidem defuisse, ut ad cursum incitatissimo, hoc etiam calcar diuinitus videatur admotum. Id quod cum cæteris ex rebus planum fit tum ex eo quod in eius Pontificatū, statim tēporis vertente curricula

riculo, incidit Iubilæum, religiosissima celebri-
tas expiationum: quam effusis conuenarum
centuriis frequentissimam, quantò ille
Templorum apparatu, & expositis palam
diuorum ossibus consecrauit? Quantum
viis siue aperiendis, siue sternendis, siue
amplificandis honestauit? Quanta com-
meatus, annonæ frugum omnium copia cum-
lavit? Quot institutis religiosisque inuen-
tis peregrinationem non aluit modò, sed in-
flammauit pietatem? Quanta Xenodochio-
rum, Sodalitatum Sacerdotum, Optima-
tium sedulitate perfecit, vt ab iis, qui ex
quacumque cœli plaga conuenissent, nihil
ad securitatem, nihil ad hospitium, nihil de-
sideraretur ad victum? Ex quo non iniuriâ
factum est, vt ab Vrbe recedentes externi,
Romam gentium patriam, Apostolicam
Sedem, Matrem populorum, Gregorium
autem verissimum omnium Parentem, dis-
simillimis quidem vocibus, simillimis verò
sententiis prædicarent, Vetera sunt hæc, di-
cet aliquis. Quid recens illud Gregorianæ
felicitatis exemplum? Ab insulis Iaponiis,
quarum propter disunctissima terrarum, ac
maris interualla vix nomen ad Romanas
aures peruenerat, missa est officij & obse-
quij causa ad Gregorium Pont. Max. sub ex-
tremum penè sui sacerdotij diem illustris,
& pri

& prima post Christi principatum, ac Hierarchyam, legatio, hoc est, iuvenes duo Regiæ stirpis, præclaræ indolis, eximiæ pietatis, laude florentissimi. Quos vicissim quanta Gregorius complecteretur beneuolentia, cognoscere non ita pridem potuistis. Vidistis longæuum senem in Iaponiorum iuuenum complexu ruentem. Vidistis collachrymantem, cum primas ex remotissimis Oris antipodum decerptas Deo fruges offerret. Vidistis apparatus: Antistites, pompam, vestium splendorem, cæterasque & honoris, & amoris significationes, vt acerbissimum tanti Parentis obitum adolescentem regii optimo iure complerent. Porro quid miramur, in omnes terras Gregorii manasse beneficia? Ad cælum quoque (si dicere fas est) pertinere Solis, ac Lunæ cursus, quo annorum spatia, & festorum dierum vicissitudines internoscuntur, assidue à Mathematicis obseruatus, frequenter agitur in Synodis, à sanctissimis patribus non oscitanter exploratus; fluctuare tamen nunquam desinit, donec Gregorius insignium Astronomorum opera, rogatisque Regnum, ac Rerum publicarum sententiis, ita C. Iulij Cæsaris anno & Nicenæ Synodi decreto Sequester intercurrit, vt indissolubili lege nobis cæli conuersiones, & temporum, & pri

celebritatumque recursus, atque interualla constarent. O prouidentiam viri singularē, quæ non terras modò complexa est, sed astrorum quoque cursus ad Ecclesiæ vsum redegit, iussitque, vt ita loquar cœlum Christianæ disciplinæ ritibus deseruire: lam verò, si placer, orationem plus nimio vagantē deuocemus è cœlo; & in urbem, Italiamque retrahamus, in qua si Gregorianæ sedulitatis ac beneficentiæ monumenta conquirantur, & voce præconis omnes quos Gregorii liberalitas subleuauit, se prodere iubeantur, tendent manus continuò pupillarum, viduarum, ægrotantium vincitorum, aduenarum, captiuorum greges, quorum nomina etiam descripta seruabat Gregorius, & velut amantissimus pater alimenta, uestes, hospitium, sumptus in alia res, prout singulis opus erat, etiam non rogatus diuidebat. Hinc Vrbe tota collacrymatio pauperum, & velut ad commune funus euiatio. Tendent virgines nubiles, & adolescentes ingenui: quorum illas à dedecore, ac maximis pupicitæ periculis, collata in earum dotes pecunia, vindicauit: hos verò non paucos vel orbatos parentibus, vel euersâ patria profugos, dum rectè literis ac moribus instituerentur, attributo redditu sustentebat. Tendent & Neophytorum do-

mu

mus quam in vrbe fundauit ; & Dalmatae, quos ad ædem Lauretanam, vt virtutum, doctrinarumque studiis vacarent, collocauit, spem gentis. Illyricæ magna sacerdotum & inscientia, & penuria laborantis. Tendent Religiosorum hominum familiae, de quarum singulis si dicere non vacat ; at mihi nequeo temperare, quin sociorum meorum omnium nomine, qui voces suas in mea vnica voce sitas esse percipiunt, immortales agam gratias benevolentissimo Parenti, cuius magnificentissimis decretis ornati sumus tutela ac præsidio defensi: auctoritate communiti opte ac facultatibus re-creati. & in hac polcherrimâ orbis terrarum arce, ac domicilio insigni extracto Gymnasio longè plusquàm mereremur, honestati: tandem multiplici beneficiorum genere subleuati per omnem Christianum orbem ad extremos vsque Indos, atque insulas Iaponias, ad quas etiam vel maximis distitas locorum institeritis Grægorianæ munificentia lux penetrauit, easq; collegiis aliquot exornauit, & seminariis regionum etiam puerorum. Misericordem Tabithæ industriam maiores nostri demirati sunt, quam & commendauit Apostolorum princeps, & viduæ prædicauerunt complures, eiq; vitam atque incolumitatem expositis cleemosynarum pretiis redimere.

At quantula hæc omnis benignitas est si cū
 Gregoriana conferatur? Circumstent Gre-
 gorii tumulum quos Gregorij solabatur æ-
 rarium: lachrymis, & precibus in cœlum fu-
 sis reponant gratiam quam ab eis Gregorii
 largitas iniit pignore benefactorum. Quam
 existimamus abundè, quàm luculenter, ac
 facilè Gregorio Deum, Deique immortali-
 tatem demerebunt tot puellarum conserua-
 tus pudor, viduarum recreata solitudo, tot
 liberatio vincitorum, educatio tam multorū
 adolescentium, suscepta tot gentium patro-
 cinia, tot denique Martyrum triumphus? Mar-
 tyrum, inquam. Quid enim aliud esse dicam
 tam Romanum, quam Rhemense anglo-
 rum domicilia, Gregorii cū censibus, tum
 conciliis instituta, quàm martyrū Semina-
 ria, vt in quo solo Gregorius magnus Chri-
 stianæ religionis sementem fecit, ex eodem
 Gregorius noster gloriosissimam piorum ne-
 cem, & vberem sanguinis vindemiam inter
 cōpedes, vngulas scorpiones, equuleos, cru-
 ces, cæteraque tormentorum fulmina, ac to-
 nitrua retulisse videatur. Æquum enim fuit
 vt Gregorii Pontificatum, quem institerant
 inferorum furia veterum rursus tyrannorū
 immanitate, & procellis tanquam denuò
 nascentis Ecclesiæ perturbare, eundem præ-
 potens Deus prisca Catholicorum virtute,
 veteris

veteris patientiæ trophæis, antiquæ fortitudinis monumentis, & clarissimis Martyrum victoriis illustraret. Te nunc appello Pont. Max. te, inquā nobis quidē extinctū de cælo tamē (vt religiosè opinamur) collucētē, Enavigasti tandē ex terrarum Syrtibus, & vitæ huius scopulos præerectus, in optatissimo portu conquiescis. Multa nobis reliquisti, quæ collaudemus, multa quæ imitemur, laboris tollerantiam; indefessam operā in cognoscendis transigendisque negotiis, singulari comitate conditam grauitatem amplificandæ Religionis studium, frugalitatē parsimoniam, pietatem in orando Deo, in procurandis sacris assiduitatem, æquitatē iudiciorum, atque innocentiam. Ego vero nihil admiror magis quam incredibilem tuā mansuetudinem nullis labefactatam offensionibus, & inauditam in summa potestate rerū omnium moderationem animi, vt in tantæ dignitatis fastigio nihilominus, quā cum priuatus ageres, intemperantiam oderis & insolentiam, nullo sacerdotii culmine, nullis adulatorum vocibus, nullo plausu populi acclamantis elatus rerum opinor humanarum ille imbecillitatem, fragilitatemque cogitabat, & ad futurum aliquando extremum diem, quo quidquid vspiam honoris gloriæ, celebritatis est, euanescere. Hæc ipsa vrbis,

nitatis est si cū
amstent Gre.
solabatur æ
in cœlum fu-
ois Gregorii
orum. Quam
culenter, ac
e immortali-
um conserua-
solitudo, tot
am multorū
ntium patro-
iumpi? Mar
id esse dicam
ense anglo-
ensibus, tum
vrū Semina-
agnus Chri-
it, ex eodem
n piorum ne
emiam inter
uleos, cru-
mina, ac to-
n enim fuit
a institerant
s tyrannorū
iam denuò
ndem præ-
m virtute,
veteris

hæc Basilica Principis Apostolorum, hæc Patrè corona, qui Gregorium videre quondam hexaphoris, aurata, & tamquam curuli sella cæterisque Pontificæ Maiestatis insignibus coruscantem, iidem per hosce dies illum viderunt exanimem, redactum in aliorum mortalium ordinem, in feretro iacentem, & de Pontificij celsitudine solij in prædiores tumuli squalentis abiectum. Hic exitus, hic occasus est honorum omnium: ad hunc scopulum quæcunque admirantur homines, illisa franguntur, in has tenebras ac solitudinem, redigendum quicquid in mortalium oculis enitescit. Continenter, ac piè viuendi norma mors est: nec vitæ stadiū rectè decurrit, qui in stadii metas non defigit obtutum, Hæc laus, hic apex sapientiæ est, ea viuentem appetere, quæ morienti forent appetenda.

O R A T I O.

P. Benedicti Iustiniani è Societate Iesu.

IN FVNERE INNOCENTIJ IX. Pont. Max.

EX T R E M I, ac propè iam præcipitantis anni superioris exitum P. P. A. A.

INNO

I N N O C E N T I I Pont. Opt. Max. subita, atque inexpectata mors, & quod caput est non huic Vrbi solùm, sed orbi Christiano vniuerso, tristis, ac luctuosa funestauit: huius insequentis exordiũ, hæc sollemnis cenotaphij pompa, hæc sepulchrales faeces, Ingubris morientium psalmodia, istius Ordinis solitudo, ac mœror, Urbis squalor, & lacrymæ, hic denique parentantium apparatus non sine gemitu, ac lamentatione consecrarunt. Fuerat hæc olim ipsius immortalis **D E I** inter homines nascentis incunabulis, diuinique eius quasi torantis sanguinis prima effusione initiata; quæ merito beatarum mentium gratulatione, pastorum veneratione, ac plausu, ipso denique Magorum aduentu, longaque peregrinatione celebrata, ingenti cum gaudio, ac totius Christiani populi exultatione, anniuersaria commemoratione reuocabantur. Verùm, non dicam extrema tã solidi ac veri gaudij, sed ipsam exorientem lætitiæ materiã anteuertens, omnem animi nostri sensum, ac motum luctus occupauit quod ipse etiam Sol princeps luminum reliquorum, qui toto fermè Innocentij Põtificatu, quasi mortalibus tam singulare, diuinũq; bonũ gratularetur, clariori luce omnia complens, terris affuisset; ipso denique decumbente (si

tamen in re tam graui, atque hoc augustis-
 simi Christiani orbis Senatu, poetarū mo-
 re libeat ominari) cæcis, ac densis nubibus
 obductus iubar omne cōtraxit; mox etiam
 eo iam vita functo, lento quodam imbree,
 quò veluti communi Ecclesiæ calamitate
 illacrymari videbatur non obscura signifi-
 catione declarauit. Ad eò nunc verè, atque
 ex animo cum patientissimo, eodèmq; san-
 ctissimo viro dicere possumus, versam esse
 in luctum cytharā nostram, & psalteriū in
 vocem flentium. Viderat non ita pridè hæc
 Basilica Principis Apostolorum INNOCEN-
 T I V M hexaphoris elatum aurata sella
 pontificia, thyara, auro, gemmisque co-
 ruscante, cæteris denique Pontificatus in-
 signibus tamquam alterum inter mortales
 Deum in vestro PP. A A. quasi diuorum con-
 silio refulgentem. Viderat Roma, atque in-
 credibili omnium ordinum, ac ætatum ac-
 clamazione, & plausu exceperat per urbem
 ad Lateranensem Basilicam æquitantem, &
 ante paucos dies sacrosancta illa septè præ-
 cipua templa piè, ac religiosè obeuntem, &
 feliciter atque auspiciatò initi Pontificatus
 fructum sperabat amplissimum. Sed ecce
 tibi (ô spes hominum fallaces, atque inanes
 cogitationes!) eundem omnes primū qui-
 dem graui, ac periculoso morbo laborātem

NON

non sine dolore audimus; deinde etiam ex-
animem vidimus redactum in eorum ordi-
nem, ac numerum, qui moriuntur omnes, &
quasi quæ dilabuntur; & de Pontificij fasti-
gij celsitudine, ac maiestate in squalentis
tumuli per dorem, horrorémque deiectum.
Magnum omnino, ac memorabile humanæ
imbecillitatis, & cuncta cernentis Dei, oc-
cultoq; iudicio res humanas administratis
documentum, paucorum mensium spatio
tres summos Pontifices ita Pontificatum
gessisse, ut sibi viui, ac videntes funeris
pompa apparere, & tam claris insignibus
velut infulis velati ad mortem destinari vi-
derentur. Facebat iam peruerusta Platoni-
corum querela, diuinã propè animi nostri
vim quàm ipsi diuinitatis particulã appel-
larunt, mortali terrenoque corpore inclu-
sam, corporeis effectibus subiaceret: illud
equidem vehemèter admiror, ita hominum
animos hac rerum caducarum externe spe-
cie, ac fuce deliniri, voluptatum illecebris
irretiri, sensuum lenociniis capi, dignita-
tum atque honorum fulgore perstringi: ut
quem ad exitum vniuersa festinent; quem
ad scopulum quæcumque admirantur, ac
suspiciunt homines, allisa tandem frangun-
tur, quas in tenebras, ac solitudinem, siue
generis claritudo, siue nominis, ac famæ ce-

lebritas redigenda sit; quantam denique, inopiam, atque egestatem aurum gemmæ & quicquid rarum, ac prætiosum diues India fundit; aliquando paritura sint; vel stultè non animaduertant, vel ineptè dissimulent, vel perfidè inficientur. Longissimè (mihicredite) ab hac hominum amentia, atque furore absuit INNOCENTIUS, qui ab incute ætate ita vitam instituit non modò vt mentem diuini, humanique juris scientia, longèque pulcherrima, atque honestissima plurimarum rerum, quæ ad vsum vitæ pertinent, cognitione compleret: sed ita animum virtutis, atque honestatis studio excoleret, vt quicquid voluptatis titillatione perficitur, quicquid corpus oblectat, quicquid denique impura, ac nefaria oblectatione sensum, animùmque permulcet, tãquam Syrenum scopulos euitaret. Facio libèter PP. AA. vt hinc potissimum mea ordiatur oratio, vbi excurrere, atque exultare facile potest; quod raram ac propè inauditum sit, ita quempiam vitæ stadium rectà decurrere, vt nusquam offendat, atque in ipso adolescentiæ flore, in illo æstu atque ardore libidinis, voluptatum cœno non obruatur, at faltem non inquinetur; si non adhærescat, ne impediatur quidem; si non victus ac defatigatus consistat, at non cursum, contentionem

tionemque remittat; si denique non moriatur, non cum aliquo languore, atque aegritudine aliquando luētur. Proni sunt hominum sensus & cogitationes ab ipsis penē iacunabulis ad malum, sic prorsus, ut vitia quidem atque flagitia non usu, & consuetudine didicisse, non alieno exemplo, atque institutione hausisse, nō cum nutrieis lacte suxisse, sed cum ipsa exoriente natura penitus traxisse videantur. At extitit aliquando, & annos plurimos in hac vrbe, in hoc orbis terræ teatro, in hac hominum luce, atque frequentia vixit, qui turpes libidinū motus, effrenatas voluptatis cupiditates, sensuum denique permolestas, ac importunas titillationes, vel nullas sensit, vel ita compressit, ut perfectæ, atque incorruptæ continentiaē laudem perpetuò conseruaret. Ore Beatum, INNOCENTI, qui periculosos adolescentiaē fluctus quasi cuiusdam procellosi maris gurgites ita feliciter enauigasti, ut quod de Basilio, Gregorio, Nazianzeno atque altero Neocæsariensi Gregorio, viris sanctissimis accepimus, sertes illas horribiles ac pœnē innumerabiles scopulos præteruectus, non firmus atque incolumis solum; sed iareger, ac purus ad Rempubl. accederes: ut iam tum quasi viro innocentissimo INNOCENTII nomen, quod

tibi in Pontificatu non sine diuino consilio placuit, iure tuo deberi tibi quodammodo videretur. Itaque præter indefessam in cognoscendis, ac transigendis negotiis operam, diligentiam, sedulitatem, integritatem, fidem; ita suam Paulo tertio Pontifici sapientissimo, atque accerrimi iudicij viro, bonis omnibus, paucis annis probauit industriam, vt difficillimis illis, ac periculosis Ecclesiæ temporibus, quibus omnia quodammodo fluctuare videbatur, Auenionensi Prouinciæ, pro Archiepiscopo administrandæ præficeretur. Quo ille in munere quatuor annos ita laudabiliter posuit, vt singulari comitate condita grauitas, mixta cum æquitate incredibilis mansuetudo, cum potestate, atque imperio summa animi coniuncta moderatio, in rebus gerendis prudentia, in subiectorum animis leniter, benignèque tractandis industria, in periculis, & prouidendis, & auertendis prouidentia, pietatis, ac religionis studium, victus singularis parsimonie, summa denique vitæ integritas, ac morum innocentia futuræ laudis, & gloriæ quasi quædã semina, & huiusce postremæ, eiusdemque maximæ Pontificiæ dignitatis omnia fuisse videatur. Quamobrem Alexander Farnesius Cardinalis amplissimus, qui hominis ingenium, ac

mores

mores ex ea procuratione, tãquam ex vngue
leonem agnouerat, non est passus cum diu-
tius in illo quasi orbis terræ angulo latita-
re, qui posset in hac Vrbe velut ingeniorum
palæstra, maiore cum sua laude, ac reipu-
blicæ vtilitate versari. Hominem igitur in
Vrbem reuocatum, in suam familiaritatem
asciuit & sua ipsius priuata negotia omnia,
publicorū munerum maximam partem il-
lius fidei, atque integritati, nec ita multò
post etiam Parmæ administrationem com-
misit. His veluti honorum ac publicarum
functionum, & munerum gradibus ad Neo-
castensem Episcopatum primum Pauli III.
iudicio, atque sententia, tum Pij III. aucto-
ritate euectus, omnium in se animos, ocu-
losque conuertit, vt qui iam tum commu-
ni omnium voce, ac supremo, ac summo
Sacerdotio dignus prædicaretur. Audierat
(credo) vel etiam ipse legerat (quid enim
vir eruditissimus non viderat?) Beatissimū
Augustianum ita in episcopatu vixisse, vt
mensa quidem sua neminem, nisi maledi-
cos & detractores excluderet. Idcirco cum
ipse ab eal abe se præstitit semper immunē,
tum eo morbo laborantes ita exosos ha-
buit, vt ne illorum quidem aspectum susti-
neret assentatorib⁹ autem ita planè offen-
sus erat, vt qui ab ipso aliquid impetraturus
vide

o consilio
odammo-
effam in
rotiis ope-
integrita-
Pontifici
dicij viro,
bavit in-
riculosiss-
us omnia
t, Auenio-
po admi-
n munere
ofuit, vt
as, mix-
suetudo,
nma ani-
gerendis
s leniter,
in peri-
is prouiu-
ium, vi-
denique
ntia fu-
femina,
maximæ
videatur.
Cardina-
nium, ac
mores

videbatur, si blādè assentaretur, oleū (quo
aiunt) & operam perderet. Muneribus sanè,
quibus à recto virtutis tramite plerique
mortaliū abducuntur, sic proflus abstinuit,
vt leuiora etiam munuscula, quæ officij, ac
bencuolentiæ gratiâ transmittuntur, maxi-
ma ex parte recusaret, ne fortè quæ exigua
per se essent, multitudine, ac frequentiâ
obrueret, vel preciosioribus donis quasi adi-
tum aperirent, vel Episcopi certè fidē, atque
integritatem suspectam redderent. Neque
vero vnius Episcopatus finibus, aut vnius
Regni spatiis INNOCENTIÆ gloria conti-
neri potuit, sed claruit in celeberrima Tri-
dentina Synodo, quo iussu Pij III. vnà
cum cæteris Patribus doctrina & sapien-
tia clarissimis conuenit, indeque ad omnes
Christiani orbis plagas, magna omniū tum
prædicatione, tum admiratione penetravit.
Claruit apud Serenissimum Venetorum Se-
natum, apud quem auctoritate Pij V. San-
ctissimi, ac vigilantissimi Pontificis, sex
integros annos Legatum Apostolicum egit,
eiusq; Pontificis admirabile, planeque di-
uinum consilium ineundi fœderis contra
Turcarum Imperatorē, vnde nobilissima ac
post hominū memoriā gloriosissima naua-
lis victoria ad Echinadas extitit, Venetis
ita persuasit; vt quod factu difficillimum pu-
taba

tabatur, operâ, studio, ac labore, non longissimo tēpore perfecerat: vt illius tā claræ, atque insignis victoriæ magna pars INNOCENTII diligentia, industriæ ac sedulitati debeatur. Claruit in hac ipsa Vrbe: vbi Veneta legatione perfunctus, & Episcopatus officio solutus, quod illius cæli inclementiâ ferre nō posset, publicis muneribus ita præfuit, vt siue supplices libellos tractaret, diligentiam, ac sedulitatē nō vulgarem, siue de administranda Repub. cōsuleretur, iustitiam, ac prudentiam singularem, siue de fide, ac religione ab Inquisitoribus interrogaretur, scientiam, ac pietatem admirabilem; siue denique GREGORIO Tertiodecimo iubente, de imperij, potestatisque finibus responderit, integram, atque incorruptam fidem, & constantiam per se ferret. Quamobrem is, quem modo nominavi, GREGORIUS, de omnibus quidem Ecclesiæ partibus, sed præcipuè de isto amplissimo & sacrosancto Collegio optime meritus, cum incunte suo illo in omnem æternitatē memorabili Pontificatu INNOCENTIVM Hierosolymitanum Patriarcham declarasset, eo senescente iam, atque ad exitum vergente; maioribus illum, atque illustrioribus ornamentis decorandum ratus, cum viros vnde viginti omni virtutum genere, laudè-
que

que præstantes (ex quibus iam tres in Pontificatu successores habuit) in Purpuratorum Patrum numerum adscriberet , ingenti omnium approbatione , & celsioris dignitatis comprecatione , atque omine Cardinalem non minus auspiciò , quàm sapienter renunciauit. Cardinalis autem creatus cum probè inrelligeret , cum loci , ac dignitatis celsitudine proximè præcipitij ruinam esse coniunctam , multosque mortalium , aut cupiditatis turbine aut ambitionis vertigine corruisse , velubilem (si ita loqui fas est) fortunæ rotam trabali clauo defixit , ne ipsi fortè sua volubilitate , atque inconstantia aliquando noceret. Quid expectatis P P. A A. quid suspicamini ? quid mente & cogitatione peruoluitis ? Expectate rem quam vultis magnam , nouam , inauditam ; callidè , ac sapienter excogitatam , iuuentam , perfectam , ad omnes vitæ rationes constituendas opportunam , ad memoriam sæculorum omnium cunctarum gentium voce , ac prædicatione celebrandam , dignam purpura , dignam thiara , dignam immortalitate : Vincam profectè expectationem vestram , præcurram omnes ingeniorum motus , ipsas etiam primas cogitationes præuolabo , video vos oratione mea vehementiùs commoueri : sed nisi certa omnia atque explorata,

Pr
& grauissim
que aucto
lite credere
refo homin
rem , an vt
catilem tal
s magna c
ebat in cui
nis , anim
picta erat
requiarum
batur. At
aret (specta
in remotiu
m recipere
porum or
is termin
norma o
& metie
endum er
orum cor
tiones ad
m & mag
enta exan
ederetur
teret in n
robaturus
ens , ac vol
re fas est

ta & grauissimorum hominum testimonio,,
atque auctoritate comprobata narrauero
nolite credere. Parauerat ille sibi (attendite
quæso hominifne dicam ingenium, an pie-
tatem, an vtrumque?) parauerat, inquam,
plicatilem tabellam; quam inter charissimas
res magna cum diligentia clausam custo-
diebat in cuius parte altera, moribandi ho-
minis, animamque agentis mœsta species
depicta erat; in altera elati funeris, atque
exequiarum tristis, ac lugubris pompa cer-
nebatur. At quorsum, vt quoties illam spe-
ctaret (spectabat autem tum maximè, cum
se in remotius conclaue ad numen propitiã-
dum reciperet) toties recordaretur, quis sit
bonorum omnium, ac dignitatum exitus,
quis terminus, toties intelligeret, qua ve-
lut norma omnes vitæ actiones, & dirigen-
dæ & metiendæ essent. Ergo vbi aliquid a-
gendum erat explicata antè oculos tabella,
suorum conciliorum, & actionum omnium
rationes ad ineuitabilem mortis necessita-
tem & magni illius extremiq; iudicij mo-
menta examinabat: vt ne quid vnquam ag-
grederetur in vita, cuius ipsum postea pœ-
niteret in morte; & quod maximè moriens
probaturus erat, id verò dum viueret, pru-
dens, ac volens amplecteretur. Neque dubi-
tare fas est, cum ipse præcepto illi paruerit,
vt nouis

ut nouissima sua cōmemorant, quin etiam
 fructum eius cōsiliij vberrimum cœperit, ut
 in æternum nō peccarit. Hinc (opinor) pius
 ille, atque laudabilis INNOCENTIUS I merus
 manauit, quem Beatissimus Gregorius
 singulare putat integræ, castæque mentis
 argumentum, qui ibi culpam aut agnoscit,
 aut suspicatur, vbi noxę periculum nullum
 appareat. Hinc eximius ille, penęque incre-
 dibilis veritatis amor, quod intelligeret
 perditum iri omnes; qui loquuntur menda-
 cium. Hinc illa tam constans, tam immota
 tamque inconcussa æquitatis, iustitięque
 defensio, ut non modò amori, aut odio nihil
 vnquam concederet, sed neque illius celi-
 tudinis obiectu allici ad flagitium, vel iactu-
 ra propè iam certa à recto deflecti; aut reuo-
 cari potuerit. Hinc vox illa planè diuina,
 quam idem talem vsurpare solebat S I R V S
 F A S Q. in discrimen adducatur, vel cum bo-
 norum, ac dignitatum assecutione contēdat
 se quidem facile quicquid infra Deum est,
 calcaturum modo integra, atque illæsa con-
 scientia ad extremum vsque vitæ spiritum
 perseueret: Hinc illa perpetua, ac firma di-
 uini humanique iuris reuerentia, ut iam Pō-
 tifex creatus, cum omnia posset, quæ Chri-
 stus humanæ vindex atque assertor liberta-
 tis suæ in terris Vicarium posse voluit; plu-
 rimum

tum tamen
 legibus, san-
 cum seue ri-
 tudo, qua
 religionis t
 que præclar
 quâ id cor
 anium max
 eritate, secu
 tius populi
 retur, tum
 ne; & bon
 ntificatu d
 omnium p
 tum in c
 fragia atq
 N N O C I
 idem fuit.
 ris. Nam
 nouum Pa
 populos f
 ue tractare
 ianæque f
 ocaret, aut
 numeris cla
 abuerit an
 mulator, at
 laxatis p
 er imposi
 Or.

rimum tamen semper sacris antiquorū Patrum legibus, sanctionibusque detulerit. Hinc illa cum seueritate iustitiæ temperata mansuetudo, quam præcipuè in supremo fidei, ac religionis tribunali declarauit. Hinc denique præclara illa in omni vita æquabilitas, quâ id consecutus est, cum ut vestrum omnium maximo cōsensu, ac penè inauditâ celeritate, secundo comitiorum die, ingenti totius populi gratulatione Pontifex renunciaretur, tum ut ante totius Urbis acclamatione; & bonorum omnium votis summo Pontificatu dignus iudicaretur, sic prorsus ut omnium propemodum gentium præiudicium in eo Pontifice declarando vestra suffragia atque comitia præueniret. Verum INNOCENTII Pontificatus breuis quidem fuit, sed sacerdotij gloria non vulgaris. Nam cum probè intelligeret, hoc à se nouum Pastoris munus efflagitare, cum ut populos sibi subiectos leniter, benigneque tractaret, tum ut à veræ religionis, Christianæque fidei septis, aut abductas oves reuocaret, aut aberrantes, suis, si opus esset, humeris elatas, ad ouile perduceret, nihil habuerit antiquius. (Gregorianæ laudis æmulator, atque uti nam etiam hæres,) quàm ut laxatis populo Romano liberaliter nuper impositis vectigalibus de Barbaris ad

fidem conuocandis, deque hereticorum perfidia tollenda, piè, ac sapienter cogitaret: neque cogitaret solum, sed re ipsâ perficere aggredideretur. Si quidem & Iaponiorum Ecclesiam impij, ac nefarij Tyranni, immanitate vexatam, suâ liberalitate mirificè recreauit, & Byzantinum Collegiû, siue Turcarum conuersioni, siue Christianorum institutioni, ac solatio iam pridem animo destinatum, tantum non instituit atque fundauit. Mitto quæ de rebus Gallicis ad seditiones sedandas, & ciuiles controuersias componendas, sapienter, ad subleuandam iam propè profligatam religionem, piè; ad pristinam, & auitam fidem, atque doctrinam reuocandam, apè; ad perduelles, & diuini humanique iuris prædones, atque archipyratas vel fallendos, vel opprimendos, callidè, atque ingeniosè rogitabat: cum vel extremam animam agens, & vix tum spirans, Pontificio muneri non viueret solum, sed maximè etiam incumberet. Nam grauissimo morbo, quo is bonis omnibus, atque Ecclesiæ vniuersæ ereptus est moriens; cum iam cæteris ex partibus oppressa mens esset, tamen extremum sensum ad memoriam Reipub. semper reseruauit: sibi ac suis (quos tamen grandæuus senex indulgentissimè diligebat) penitus amisit: ipse per se cali-

ganri

gantibus morte oculis literas perlegere tē-
tauit, sed oblatos supplices nescio quos li-
bellos vt moribundâ manu subscriberet,
integris sensibus, totôque animo pernegavit
ipse denique priuatarum suarum rationum
oblitis interruptis, ac morientibus vocibus
quæ necessaria videbantur mandauit, & pu-
blicas Ecclesiæ necessitates, ne tum quidem,
cum Pontificatu vitâque abibat, deferēdas,
aut negligendas putauit. O Pontificē dignū
immortalitate, dignum æternitate, qui ad
publica negotia natus, & ab ipso Deo quo-
dammodo factus videbatur! qui cum an-
teactâ vitâ, & multarum rerum vsu; tum
hoc suo bimestri Sacerdotio mortales om-
nes in spem magnam erexerat fore vt I N-
NOCENTII IX. Pontificatus posteris
omnibus ad memoriam sempiternam, &
quasi perfectissimum exemplar ad imitatio-
nem præluceret. atque vt taceam quid bo-
narum artium, ac de ætrinarum studiosi, quo-
rum ille patrociniū semper susceperat;
quid Romani adolefcētes, qui quidem lite-
ris, ac bonis moribus imbuti essent, ab eius
munificentia, ac liberalitate sibi iure polli-
cerentur; quid piorum hominum sodalitia,
sanctimonialium cœnobia, plurima, quæ in
hac vrbe visuntur, adolefcētū collegia, re-
ligiosorū familiæ, quid deniq; xenodochia

sperare potuissent ab eo, qui ita ad omne genus pietatis propensus erat, ut cum in suis ac suorum rebus parcissimus videretur, in iis tamen, quæ ad Dei cultum, ac religionem spectarent, ita erat profusus ut nullum neque modum, neque finem largitioni præscriberet. Quis non videt quantâ spe deciderint omnes boni? Etenim INNOCENTIO Pont. lætabantur rei frumentariæ atque annonæ copiâ incredibili Pontificis vigilantia & cura vndique cõportari, exules, atque latrones nostris propè cervicibus imminentes non tam ferro, & armis, quàm prudentia & consilio dissipari, Pontificias opes, & Ecclesiæ patrimonium novis legibus sanctiùs communiri, fidem, atque obedientiâ à subiectis exigì, non pecunias extorqueri, huius augustissimæ, ac magnificentissimæ Basilicæ ædificationem magnis sumptibus strenuè vrgeri, res tum Ecclesiasticas, tum ciuiles ad aliâ quidem, sed faciliorem longèque expeditiorem formam esse reuocatas, Magistratibus novas quasi leges ac iura præscribi; sacerdotia non nisi probatissimis viris distribui; quòque id esset perpetuum, quandâ esse rationem institutâ, quæ propediem euulganda, certa quædam capita, & quasi canones contineret, quibus caueretur, ne deinceps nisi pij, prudentes, atque

ita ad omne
, vt cum in
us videretur,
m, ac religio-
us vt nullum
argitioni præ-
ntâ spe deci-
I N N O.
rei frumen-
redibili Pon-
ue cõportari,
propè cerui-
ro, & armis,
lipari, Ponti-
nium nouis
idem, atque
on pecunias
e, ac magnifi-
nem magnis
m Ecclesia-
m, sed faci-
formam esse
quasi leges
on nisi pro-
que id esset
m institutâ,
ta quædam
ret, quibus
prudentes,
atque

atque eruditi ad Ecclesiastica beneficia pro-
mouerentur. Sic verò sapientissimus Ponti-
fex de sui muneris functione sæpe ratioci-
nabatur: Romanum Pontificẽ ita prouinciis
sibi subiectis præesse, vt non Principis mo-
dò, sed pastoris, ac parentis optimi personã
sustineat; ita cõsentaneum videri, vt quem-
ad modum ipse ceteris Christianis Principi-
bus diuiniõris, atque augustioris potestatis
vi, ac maiestate præfulget; sic omnis Eccle-
siasticus populus vitæ sanctitate, religionis
cultu, ac fidei integritate ceteris omnibus
Christianis gentibus antecelleret. Itaque
mansuetudinem, ac benignitatem ita cum
auctoritate atque imperij maiestate tem-
perãdam esse existimabat; vt qui antea suis
consiliis maximè fidens, suæ etiam senten-
tiæ tenacissimus esse consueuerat, inito Põ-
tificatu, cum imperio, ac potestate nouam
quandam docilitatem, atque facilitatem in-
duisse videretur. Iam verò de isto Amplif-
simo Purpuratorum Patrum ordine quàm
præclare sentiret, quàmque eius tuendæ, or-
nandæ, amplificandæ dignitatis studio te-
neretur, quid attinet dicere? cuidam ille, à
quo ego deinde accepi, seriò affirmavit, ni-
hil vnquam Cardinalium dignitate, atque
auctoritate sibi in vita charius futurũ, modò
sustinerent ipsi sese, neque indignè abiice-

rent, quam diuinitus acceperant officij maiestatem. Verum hæc omnia olim viuentem **INNOCENTIO** fuisse verè non possumus affirmare: futura fuisse illo superstitè, si antea vitæ exitus quoque respondeat, si plurimi obiri magistratus ingenium ac mores hominis satis declararunt, si ipsa Pontificatus auspicia similè cursum, atque exitum pollicebantur; nemo nisi inuidus poterit in dubium reuocare. Sed ætati quidem satis diu vixerat **INNOCENTIVS**, gloriæ plus etiam quàm satis. Huic urbi, quam tanquam alteram patriam diligebat, in qua tot annos tanta cum laude versatus erat, & quam sibi recenti beneficio magis deuinxerat; Ecclesiæ vniuersæ, de cuius commodis, atque vtilitatibus cogitandi non prius finem fecit, quàm animam efflauit; amplissimo huic Collegio, cui tantum tribuebat, quantum vix quisquam aliàs ausus esset optare; bonis denique omnibus egentibus præsertim & calamitosis, quorū salutem, ac sospitatè clementissimus parès suis, ac suorum rationibus anteferendam putabat, immaturè non tam creptus, quàm ad punctum temporis, quo grauiori vulnere nostrum omnium animi confoderentur, cōmodatus, aut etiam eminè tantum cōmonstratus esse videretur. Neque tamen omninò frustra: tametsi

tamen enim quæ ad Ecclesiæ utilitatem, & sapienter cogitarat, & prudenter constituerat nedum ad exitum perducere, sed ne exordiri quidem, aut inchoare potuit; paucorum tamen dierum spatio quæ sint optimi Pastores, atque Pontificis partes, non tam voce, & oratione quam moribus, ac vitâ declaravit. Cùm autem multa videntur laude, atque admiratione, longè autem magis imitatione, dignissima, tum haud scio an quidquam sit, quod INNOCENTII vitam, & Pontificatum magis commendet, quàm quod vir alioqui sui sanguinis amantissimus, & in primis indulgentissimus in suos non modò ab officio inorum causa nullo umquam tempore recessit, sed in hoc dignitatis culmine, ac summi Sacerdotij fastigio constitutus, ita de illis, & modeste, & demissè cogitabat, ut subita, ac propè inopinata mors, non tam thiaræ fulgorem, aut huiusce sublimis dignitatis celsitudinem, quàm hanc illi tam singularem, atque eximiam laudem præripuisse, atque inuidisse videatur. Porro cùm ab infantia pietatem aduersus Deum egregiè semper coluisset, eandem Pontifex creatus ita religiosè retinuit, ut ne decumbens quidem nocturnas, diurnasve preces stans horis omiserit: cùmque ingrauescète morbo Medicorum con-

filio, atque auctoritate iis abstinere cogere-
 tur, illas tamen coram se iusserit integritas
 recitari. Augustissimum sanè Eucharistiæ
 Mysterium, diuinamque Liturgiam, tanta
 veneratione, ac cultu prosequeretur, vt cū
 nihil magis haberet in votis, quàm Missæ
 sacrificio (quod ipse dū viueret, ac valeret,
 quotidie fermè frequentabat) interesse. anti-
 quæ tamen grauitatis, & priscorum Cano-
 num nō immemor, eo tam sancto, solidoque
 gaudio carere maluit, quàm permittere, aut
 pati, vt in eo, in quo ipse iacebat cubiculo
 agnus ille cœlestis, qui mortalium omnium
 scelera abluir, semel, aut iterum litaretur.
 Quamobrēm sacrificari suo loco, & ad se
 Hostiam salutarē ritè deferri iussit, quam,
 quoniam percipere nō poterat, de more re-
 ligiosè veneraretur: vbi verò naturæ vim,
 ac Medicorum artem morbi malignitate
 superante, de procurandis Christiano ritu
 sacris, animoque expiando monitus esset,
 primū quidem negauit se ab eo die, quo
 sacram Synaxim perceperat (is fuit Christo
 nascenti sacer) vllius sibi noxæ consciū
 esse; tum quæsiuit sereno, ac tranquillo ani-
 mo, vtrum earum rerum tempus adesset.
 Quod vbi aduenisse cognouit, ceterarū om-
 nium rerum curis abiectis, ritè omnia cū
 peracta essent, nullum deinceps aut auribus
 sermo

sermonem, au-
 t, nisi iis de-
 pertinerent, c-
 nel faceffere
 cio quid dep-
 rant. Memin-
 imo fidelen-
 tari & dignū
 ce diuinorum
 natur, qui i-
 que caducis
 integritate
 nullo vinq-
 nox ante o-
 discrimen a-
 finis fit: nan-
 vereri, ne,
 tiis, atque f-
 to Pastore
 ni aliquo f-
 aut (quod o-
 creuerit eff-
 extrema o-
 siue in illo
 guratur a-
 pediem or-
 hoc Pōtifi
 inquam, a-
 sus, & vel

sermonem, aut animo cogitationem admittit, nisi iis de rebus, quæ ad animi salutem pertinerent, cum etiam paulò ante non semel facessere iussisset quosdam, qui ipsi nescio quid deprauatis rationibus insusurrabant. Meminerat enim, eum à Christo Domino fidelem, ac prudentem seruum appellari & dignum qui in multis, id est, cælestium ac diuinorum munerum possessione constituitur, qui in minimis, hoc est, terrenis, atque caducis dignam tanto munere fidem atque integritatem præstitisset: quam cum illæ nullo unquam tempore violasset in vita, mox ante omnium Iudicem sistendus, in discrimen adducere nequaquam voluit. Sed finis sit: nam mihi quidem venit in mentem vereri, ne, Deus immortalis, nostris flagitiis, atque sceleribus acrius indignatus, tanto Pastore Ecclesiam spoliaret, quod eam graui aliquo supplicio, breui aut probandam, aut (quod omen maxime abominamini) decreuerit esse mactandam. Te verò in hac mea extrema oratione appello INNOCENTI siue in illo iam Beatorum concilio (vt auguratur animus) immortalis viuis, siue propediem omni labe purgatus, multoque in hoc Pötificio solio lætior es confessurus, te inquam, appello, qui & clariori luce perfusus, & vehementiori charitate inflammatus,

res mortales neque negligis omninò, & Ecclesiæ procurationem sine formidine, sine labore, sine sollicitudine adhuc sustines, petoque à te vt hanc Urbis totius collachrymationem, pauperum, ac viduarum fletum, & veluti in communis parentis funere, omnium ordinum eiulationem, bonam in partem interpretere, Ecclesiæ olim tibi commissæ causam apud Deum Opt. Max. quantum potes (poteris autem quantum diuinitus tibi, ac tuis plurimis virtutibus, atque promeritis concessum fuerit) promouere ne desinas: vt quando ipsa per te didicit & quantum amiserit & quid potissimum debeat optare, votis etiam suis te maximè agente, te duce, atque auspice aliquando damnetur.

O R A T I O

P. I V L I I N I G R O N I

è Societate Iesu,

I N L A V D E M S. H Y A C I N T H I

Poloni, Ordinis Prædicatorum.

LÆ T O R vehementer hodierna die in hoc augusto celebrique templo mihi dicendi munus obtigisse, Card. Amplissimi, Patresque religiosissimi: Nam etsi permagnum quidem est, & verè etiam pertimescendum, in

tot

tot virorum
præstantium
num igno
gere ad die
dibus Bea
martyres e
nominis C
lestium n
valdè gau
uerto, eo
mum die
pice sac
religiosiss
uens prof
dudum e
eorum re
mihi glo
eos potiss
beneuolent
cem, de v
ornament
different
cendum
quidè or
pus defi
vnū me
nā potiss
laudand
quas vi

tot virorum dignitate, iudicio, sapientiâque
præstantiû corona, vnû quempiam peregrini-
num ignotum auditoribus, imparatû assur-
gere ad dicendum penè ex tempore, de lau-
dibus Beatiss. Viri Hyacinthi, qui post septē
martyres cognomines suos, primus huiusce
nominis Cōfessor, Doctor, ac Virgo, in cæ-
lestium numerum relatus est: tamen non
valdè gaudere non possum, cùm animadu-
uerto, eo mihi die dicendum esse, quo pri-
mum die sanctissimi huius Viri solenni ritu
prece sacrificioque colitur, à Prædicatorum
religiosissima familia, quorû vitam ille vi-
uens professus est: & eo in templo quod iam
dudum esse notû plenissimum sanctitatis:
eorum rogatu, quibus optantibus obsequi
mibi gloriosissimum duco: addo etiam apud
eos potissimû Auditores, qui pronis aurib⁹,
beneuolisque animis excipiet oratoris vo-
cem, de virtutibus eximiis, singularibusque
ornamentis præclarissimi Confessoris sui,
differentis: & quod caput est, eo de Viro di-
cendum, in quo exornando, ne infantissimo
quidē oratori quâuis cum vox, latera tem-
pus deficerent, deesse potest oratio. Illud
vnû me non nihil cōmouet, Auditores, vndē-
nā potissimum in tantarum amplitudine,
laudandi sumam exordium: ab iisne rebus
quas victor sui contempsit, an ab iis qui
fertiter,

rninò, & Ec-
nidine, sine
sustines, pe-
collachry-
û fletum, &
nere, omniû
partem in-
missæ cau-
ntum potes
tûs tibi, ac
promeritis
definas: vt
ntum ami-
optare, vo-
, te duce,
ur.

O NI

INTHI

na die in
mibi di-
ssimi, Pa-
magnum
edum, in
tot

fortiter, sanctè admirabiliterque iessit, etenim difficile dictu est, difficiliùs iudicatu. vtrum Hyacinthus; in rerum vulgò speciosarum contempione fuerit admirabilior, an in conatu piè laudabiliterque gerendarum. At quia neutrum genus rerum sileri sine culpa potest & ordiri necesse est ab alterutro, exordiamur à primo. Erat igitur Hyacinthus familia pernobili ortus, & in amplissimo Poloniae Regno natus, vbi Nobilitas antiquissimo iure, creádis sibi Regibus, ipsa sibi liberè dominatur. Fuerat ab illustribus parentibus educatus egregiè: doctrinis eruditus non vulgaribus: erat Iuonis Cracouiae (quæ ciuitas Regni Polonici caput, ac regia sedes est) Episcopi copiosi, ac locupletis fratris filius: à quo & canonicatum erat in eadem Ecclesia cõsequutus. Quid prætereà? rebus grauioribus gerendis erat exercitatus à patruo Romæ versatus aliquãdiu, Romanæ curiæ charus, Põtifici qui tum Ecclesiam vniuersam gubernabat, Honorio Tertio graciosus: ac proinde non modò tenebat penè manibus Episcoputum Cracouiensẽ, sed etiam ad amplissimos quosque honores sibi aperuerat viam. Quid hic expectatis auditores? Positus in tam secundo rerum humanarum fluentium ad voluntatẽ cursu, ætate, ingenio, nobilitate, gratia, opibus

Pr
bus honorib
na quadam
momẽto tẽp
uit, abiecit
sentis, mel
tuens, ma
delicias aff
dorem obs
religiosa co
tiæ mortal
sum, ô me
omnes, sed
enim ordi
mutatione
qui vnà cu
Affiliate V
to, tunc pr
effloresceb
rum, viuen
in ordine
hanc fam
Quo con
complexu
giosam v
refaceret
prodesse
impulsu,
pellit, Cũ
sollicitu

bus honoribusque florens, sponte sua, diuina quadam animi celsitate præditus isthæc momēto tēporis vniuersa despexit, repudiavit, abiicit ac meliora ornamenta vitæ præsentis, melioraque bona consequentis intuens, maluit nuntium Mundo remittens delicias afflictatione corporis, honorū splendorem obscuritate vitæ diuitias paupertate religiosa commutare, gratiamque Dei gratiæ mortalium anteferre. O animum excelsum, ô mentem altissimam viri res caducas omnes, sed prudentissimè despicientis! Quē enim ordinem religiosorū in hac vitæ cōmutatione complexus est? eum nimirum, qui vnà cum Ordine Minorum à Francisco Assisiense Viro notissimæ sanctitatis instituto, tunc primum ad salutem Christianorum efflorescebat, Ordinem, inquam, Prædicatorum, viuente adhuc, atque illum recipiente in ordinem ipso sanctiss, viro Dominico qui hanc familiam, & fundauerat, & ducebat. Quo consilio? qua mente? cuius impulsu complexus? eò sanè consilio, vt sibi per religiosam vitam facilius ad Cælum aditū patefaceret: ea mente, vt patriæ commodius prodesset suam operam deposcenti: eius impulsu, qui quemq; ad optima semper impellit, Cùm enim Iuo patruus, de suo grege sollicitus Pastor enixè peteret à S. Domini-

co, vt in Poloniam è suis sodalibus mitteret, qui populos illos verbo excolerent, & exemplo: contra Dominicus affirmaret se se, peritum religionis illius, ac linguæ, qui mitti possit habere neminem: Hyacinthus derepentè diuino efflatus spiritu, Dominici ad pedes accidit, ei se offert, nec oppinanti: nulla interponitur mora, induitur religioso habitu, recipitur in disciplinam, consecratur Deo in familia Prædicatorum; Quam eum ego nomino (honoris enim, & veritatis causa nominabo sapissimè) cupio vos, Auditores, testatus Deum immortalem me nihil gratiæ, nihil auribus dare, cupio, inquam, vos intelligere eum religiosorum hominum cœtum optimis temperatum legibus, per Honorium Tertium Pontificem ab apostolica sede conprobatum, qui non modò quatuorve Pontifices Maximos, per multos Cardinales, innumerabiles prope modum Episcopos Ecclesiæ peperit: non modò viris doctissimis, qui Christianorum magistri verè habentur, per quadringentos ferè annos floruit; non modò Dominicum parentem suum, Thomam Ecclesiæ doctorem, Petrum Martyrem, Vincencium cõcionatorem egregium, Anthonium Episcoporum formam, aliosque in Sanctonum numero ritè locatos educavit: sed etiam

er. Pla-
lib. 2.
bono
relig.
2.

etiam, quod
propria sit.
aliis religio
sunt) iam i
tempus per
mus, nõ ad
guinis vsqu
sinceræ que
pugnator.
Card. Illu
magna lau
tem. Optin
nem Mater
decus mat
intenta di
Hiacynthi
extitisse: v
fuisse ex p
cooptati.
tus magis
Patres op
da Christ
citauit, v
quales po
extiterun
dines nu
item inst
tia reru
strina, cl

etiam, quod ego maximum duco, cum propria sit. ac solida laus (illa enim cum aliis religiosorum ordinibus communia sunt) iam inde ab ipso ortu vsque ad hoc tempus perpetuus fuit, constans, & acerrimus, nō ad sudoris modō, sed etiam ad sanguinis vsque effusionem, Catholicæ fidei, sinceræque Religionis, & defensor, & propugnator. Magna laus hæc Hyacinthi est, Card. Illustris tantæ fuisse filium Parentis: magna laus familiæ tantæ fuisse filij Parentem. Optima Hyacintho dederat educationem Mater: maximum Hyacinthus reddidit decus matri: dicā iterum, & clara voce atq; intenta dicam, vt omnes exaudiant. Magna Hyacinthi laus est, ex ordine prædicatorum extitisse: verū fortasse non minor illa est, fuisse ex primis, qui sunt in hunc ordinem cooptati. Prudenter enim Umbertus Quintus magister vniuersi ordinis vestri monuit, Patres optimi, vt in Ecclesia sua fundanda Christus Saluator noster apostolos excitauit, Viros, vt vno verbo dicam, tales, quales posterioribus sæculis omnino nulli extiterunt: ita religiosorum hominum ordines nutu diuino recens institutos, diuino item instinctu, viri magni animo & prudentia rerum agendarum: magni ingenio, doctrina, eloquentia: magni probitate, ac vir-

Humb. jr
c. 23. Re
S. Augu
cap. 40.

tute complectuntur, quales eorum posterius desiderare magis quam videre consueverunt. Quare cum Hyacinthus ab ipso Auctore Ordinis Dominico sub initium erectæ familiæ in Prædicatorum numerum lectus, & adscriptus fuerit, merito dici potest, Apostolus vestri ordinis & vel hoc ipso nomine, quod inter primos adscitus sit, magnus & ad magna vocatus à Deo putandus est. Dixi de rerum humanarum despicientia: restat de rebus gestis dicendum. Hyacinthi porrò res gestæ, aut actiones fuerunt virtutum, imitandæ, aut miracula admiranda, quæ partim ab eo dum viveret, patrata sunt partim post felicem excessum è vita. ac mihi quidem in Polonia, quo non multò post mutatam vitæ rationem, iussu Domini, vineæ Euangelicæ causa colendæ profectus est, & vbi tanquam in latissimo campo diutiùs virtus eius quaquà versus excurrit: mirabilis visus est, in actione vitæ cum cōtēplatione, tēperanda, mirabilis in reliquis virtutib. quæ inter se pugnare videntur, mira quadam concordia permiscendis. Etenim humanissimus erat in alios, aduersus se ipsū asperrimus. Peccata in aurem sibi confitentibus collochrymabatur, & in eorum animos aculeos reprehensionis salutare iniiciebat. Interdiu ad lassitudinem vsque defatigaba

gabatur agen
no ctabat in p
cionibus, & t
guinem vsqu
pedes & die
erat de salute
tamen prou
bat. Quis p
tam difficiles
cere colligar
gnitudine au
ctus? O vir
erat pectoris
ciarum om
morum reg
Bohemiam
operarios su
turus vastif
trionem Ori
ni verbi lab
piebas? Arte
gularem, ad
raculis æqu
è suis, itine
ingreditur
fines eiusde
narefcit. Cu
men est Vif
currit in flu

gabatur agendo: & ad Sanctorum aras pernoctabat in precibus, assiduus erat in concionibus, & terga nodosis faniculis, ad sanguinem vsque verberabat. Peregrinabatur pedes & diem integrum ieiunus. Sollicitus erat de salute finitimarum regionum, nec tamen prouinciam suam incultam deserebat. Quis proh Deus immortalis! tot res, tam difficiles, tam inter se pugnantes conficere colligareque potuisset, nisi diuina magnitudine animi, ac sapientia fuisset instructus? O vir laborum, victor, quam angusta erat pectoris tui latitudini Polonia prouinciarum omnium amplissima, cum de finitimorum regnorum salute cogitabas? cum in Bohemiam concionatores, Euangelicosque operarios submittebas? cum ipsemet lustraturus vastissimas illas regiones ad Septentrionem Orientemque porrectas, & fame diuini verbi laborantes satiaturus eò iter arripiebas? Attendite quæso, Auditores rem singularem, admirabilem, inauditam, cum miraculis æquandam prophetarum. Deligit tres è suis, itineris comites, & laboris: pedes iter ingreditur Masoniam versus. Peruenit ad fines eiusdem prouinciæ, quæ Polonia adhærescit. Cum ad oppidum celebre cui nomen est Visogrodium, diuertere cuperet, incurrit in flumen (Vistulam opinor) cum per

Exod. 14.

Ios. 3.

Reg. 3.

tum verò liquefacta niue, fractòque gelu
 turgidius solito atque incitatus. Non pons,
 nò linter se offerebat transeuntibus. Chari-
 tas cupidum ante noctem in oppido cõcio-
 nãdi, traicere imperabat: sed humana subsi-
 dia deerant charitati. Quid hoc loco cõsiliij
 capiat, Auditores, Christi peregrinus? Non
 erat ille Moyses, qui virga Erythreum mare
 secans aperuit suis viã inter tumentes flu-
 ctus. Non erat Iosue, qui Iordanẽ cohibere
 cursum incitatum iussit. Non Elisæus, qui
 pallio diuisit iã doctum hominibus parere,
 Iordanẽ. Memor tamẽ eundẽ, præesse atq;
 inesse rerum Nature Deum, qui omnia pos-
 sit, memor Christi Domini sui supra mare
 quõdam ambulantis, spe ac fiducia plenas,
 diuinitus, vt par est, credere excitatus, au-
 det rem tentare supra nature vires. Quid
 faciat? Dat se primum in preces cum comi-
 tibus: deinde Signo munitus Crucis, nouo
 modo, non ante Christum, vt reor audito,
 neq; vsitato, fluuium, non fluentem aquis,
 sed furentẽ vndis, sed feruentẽ vorticibus,
 sed ingentia glaciei frustra voluentem, pre-
 mit, calcat, transmissurus pedibus calceatis,
 quasi solidã tellurem nihil cedentẽ plantis.
 Sodales metu perculsos pendentes animi,
 inopes cõsiliij nihil fluctuans ipse, nihil sub-
 sidẽs, animare, inuitare, prouocare, vt se in-
 sequa

sequantur: r
 mano modu
 erere in rip
 minis susten
 er Elisæus p
 ro nauigio
 ardo Magit
 animosiores
 unt se vndis
 gubernante
 mne secun
 columes, s
 uidem mad
 auditores? F
 etam ipsu
 tam: illa fin
 auit Christ
 hyacinthus
 ressit plant
 ato æquore
 i abbatis p
 ans de per
 atissimo cu
 tus pericul
 Elisæus pall
 do ipse tra
 o lembum f
 ntus Maur
 in suis: co

sequantur: reuere illi rem metientes hu-
mano modulo, stupere, formidare periculū,
hætere in ripa. Hic Hyacinthus tergo flu-
minis sustentatus, stans in gradu, tanquā al-
ter Elisæus proiicit pallium, eo vt explicato,
pro nauigio vtatur imperat. Illi tandē mi-
nardo Magistri sui statu minime fluctuātis
animosiores facti cōmittunt se pallio, cre-
dunt se vndis: & trahēte inusitatā nauiculā,
gubernanteq; Hyacintho, delati aliquātum
anne secundo, fluuiū omnes transmittunt
incolumes, suca tunicę talaris ora, ne soleis
quidem madefactis. Quid in hoc miremur,
Auditores? Fidemne in Dei prouidentia, an
factum ipsum? maxima fides: maximum fa-
ctum: illa singularis, hoc planè nouum Cal-
cauit Christus vndas intumescētis lacus.
Hyacinthus rapidissimi fluminis fluctus.
Pressit plantis Simbriinum stagnum pla-
cato æquore Maurus, ad imperium Benedi-
cti Abbatis parendi magis cupidus, quā co-
gitans de periculo. Hyancinthus Vistulā in-
citatisimo cursu præcipitantē, vltro medi-
tatus periculi gnarus, pedibus pressit. Scidit
Elisæus pallio Iordanem profluentem, vt
vado ipse transiret: suis hic discipulis de pal-
lio lembum fecit. Christum imitatus Hya-
cintus Maurū vicit in se, Elisæum penè vi-
dit in suis: constanti fama accepimus, S. Frā-

Matt. 15.
S. Greg. 1.
2 Dial.
cap. 71

4 Reg. 2.

Ex Breui-
ario.

eiscum, cui à Paulo patria cognomen est, Si-
 ciliense fretum, pallio suo pro cymba vsum
 traiecisse, quod inhumani nauæ, sine nauo
 transportare virum pauperrimum recusaf-
 sent ac deseruissent in littore. Magna res,
 magnus animus. Fides æquè vt illa mirabi-
 lis. At quod longo intervallo post Hyacin-
 thum vixit Franciscus; potuit ab Hyacin-
 tho didicisse, audere magna, fidere Deo. Ne-
 que enim indignum est, virum sanctum, sã-
 cto erudiri magistro. Mitto reliqua. Non e-
 nim est huius temporis, hoc est semihoræ,
 non dico explicare ornando, sed percensere
 numerando miracula omnia Hiacinthi, spe-
 ctata; probatæ fidei testara. Extant publicæ
 tabulæ, extant diplomata pontificia: extat li-
 bellus ex historiis ea complexus vniuersa.
 Ibi dicuntur mortui non pauci per Hyacin-
 thum ad vitam reuocati: mancæ digitis ma-
 nus redintegratæ: redditæ segetibus fru-
 ges, quas grando sustulerat: depulsæ febres,
 eiecti dæmones de corporibus: cæcis viden-
 di, audiendi surdis, claudis ingrediendi re-
 stituta facultas, ex dictis facite de reliquis
 coniecturam. Iam verò quando in eo pri-
 mario templo sumus: cui beatissima Virgo
 Maria curâ maternâ præsidet, fas non est
 præterire Hyacinthi religionem qua co-
 lebat eam gloriosissimam cæli orbisque
 Reginam quæ cum omnium religiosorum

ordinum, tu
 na est. Is ig
 Virginis ad
 vino ciboq
 neret. Tan
 coniunctus
 Matre filii
 cissim erga
 rissimum fi
 oranti illi
 quo virgo
 cepta est,
 credibili o
 filiū suū at
 ad progres
 hortata v
 Deo aucto
 dere Hyac
 esset ad ex
 atque hor
 die, quo
 Hyacinth
 virtute co
 structus, c
 seruit, at
 auolauit.
 foemine q
 ma integ
 tū est, eac

ordinum, tum in primis prædicatorū Patro-
na est. Is igitur nullum diem festum tantæ
Virginis aduentare sinebat, quin pridie se
vino cibóque omni, præter panem absti-
neret. Tantâ erat cum ea familiaritate piâ
coniunctus, vt tamquam cum amantissima
Matre filius ageret in precibus suis: illa vi-
cissim erga Hyacinthū, vt mater erga cha-
rissimum filiolum gereret sese. Nam primum
oranti illi ad aram ipsius, pridie eius diei,
quo virgo in conuentū beatorū corpore re-
cepta est, visa est repentè labi de cælo in-
credibili circumfusa splendore, quæ hunc
filiū suū affata est suauissimis verbis, atque
ad progressus in virtute continuandos ad-
hortata vehementer, deinde cum placuit
Deo auctori vitæ, mercedem laborum red-
dere Hyacintho, ei pia Mater, quo paratior
esset ad exitum vitæ mortalis, diem mortis,
atque horâ prænuñciauit. Quin etiâ eo ipso
die, quo Virgo quondam in cælum abiit,
Hyacinth⁹ hortatus ante obitō suos ad vitā
virtute colendā, sacramētisque omnibus in-
structus, corp⁹ quod corrūpitur in terra de-
seruit, atque in cæleste domiciliū beatorū
auolauit. Postremū, vt sanctissimæ cuidam
fœminæ quæ annos totos quadraginta sum-
ma integritate vixerat, per visum significa-
tū est, eadēmet Dei Parēs multis beatarum

mētium comitata cohortibus, animum eius inuexit in cœlum, atque inter beatos non humili in sede collocauit. Vix obierat, cū sepulchrū coruscare miraculis cœpit. Inter quæ illud, quod eximia cuiusdā virtutis argumentum est, nullo modo prætereundum videtur. In funere præscorū Regum, auditorum, atque Imperatorum defunctorum, cū eorū impura cadauera de more cremarentur, vt foetoris prauitas à naribus viuorum depelleretur, magna vis odorum in eundē rogam coniciebatur. Ducētas, & decem lecticas odoribus preciosissimis refertas arsisse cum L. Sylla testatur historiæ quin etiam in eodē ambitioso funere, humanæ magnitudinis, simulachra duo, alterū Syllæ, alterū Iulioris, ex diuersissimis lectissimisque odoribus, quos Romanæ fœminæ contulerant, facta, cum ex sanguine corpore, iisdem flammis incensa fuere. Verū dissimilem voluit Deus mortē esse piorum, quorū sanctissima corpora, vt ab omni turpitudine dum viuerēt: abhorruerūt; sic mortua, integra ferē, atque ab omni corruptela diuino munere conseruantur aliena. Longum esset narrare de omnibus, quorum è sepulchris patefactis, sepulchrorū me rimis, mira quædam, ac diuina suauitas odoris afflata est. Ac ne egrediar ex ista vestra familia prædicatorum,

Patres

Inuar. in
Sylla.

Patres opti
tuat, & m
bus prodit
toris, lord
ordinis du
Theologo
chris odor
diuinū hoc
sepulchru
marmorqu
mum odo
stati sunt.
ris incund
humano r
maximè p
videretur
gnificari
mus? eam
gine Dei
mabat, æ
Virginita
suauitas p
martyr sa
scopus, Pr
funeris cu
dormiscē
so specie
Prædora
auream g

Patres optimi, vbi tot virtutū exēpla suppetunt, & miraculorum nōne vestris annalibus proditum est Dominici Familiæ conditoris, Iordanis qui proximus Dominico, in ordinis ductu successit: Thomæ Aquinatis Theologorum Magistri corpora, de Sepulchris odorem spirauisse? neque verò defuit diuinū hoc beneficium Hyacintho, cuius ad sepulchrum procumbētes multi deprecaturi marmórque de more piè osculari, suauissimum odorem effluere inde senserunt ac testati sunt. Æquū enim erat, vt cœlestis odoris incanditate, eius qui diurno quodā, non humano modo vixisset, ne mors quidē, quæ maximè putatur hominis propria humana videretur. Sed quā virtutem, Auditores, significari hoc odore, ac præmio donari dicemus? eam opinor, quam Hyacinthus in Virgine Dei Matre tantopere suspiciebat, adamabat, æmulabatur, Virginitatem. Huius Virginitatis odor indicium; huius virtutis suauitas præmium fuit. Id quod Stanislaus martyr sanctissimus Cracouiae quondā Episcopus, Prædotæ Episcopo item Cracouiae funeris curator, oranti à funere, atque obdormiscētī cœlesti viso significauit. Quo viso species. Hyacinthi coronati, ac redimitti Prædotæ obiecta est: hoc est, præter coronā auream gēmis fulgētibus illuminatam bea-

titudinis summę argumētum; gemina ser-
 cœlestibus intexta floribus capite gestatis;
 quorū alterū Doctores erat insigne, alterum
 Virginitatis ornāmētū. At hoc loco quarat
 quispiam ex me quādo Hyacinthus in cœ-
 tum beatorum receptus est, ante septem &
 triginta suprā trecētos annos: atq; illa ipsa
 hora, qua cessit è vita, Diuinitas se illi in
 æternū cōtemplandā obiecit, quid ei factum
 est 15. Kal. Maias, hoc est nudius octauus?
 Fateor equidē vera esse quę dicuntur: abiit
 Hyacinthus in cœlum anno post Christum
 natum, ducētesimo quinquagesimo septimo
 suprā millesimū, beatitudinem eo temporis
 puncto, quo abiit cōsecutus. At id Ecclesię
 toti, non ante diem quintū decimum kalen-
 darū Maiarum cōstitit. Diuinę igitur Natu-
 ræ conspectu frui, beatique Hyacinthum vt
 ante id tēpus piē credebamus, ita nūc certō
 scimus; ab eo tempore, quo Clemens VIII.
 Pont. Max. atque optimus, toto pectore in
 cōmune bonū incumbēs hac Hyacinthina
 gēma, cuius fulgorē sanctitatis, in Polonia
 Cardinalis, ac legatus Apostolicę sedis vi-
 derat, Ecclesię militātis Paludamentū exor-
 nauit. Qui gratificatus Sigismundo Ter-
 tio Polonię, ac Suecię Regi optimo, & po-
 tētissimo Regnóq; Polonię nobilissimo per-
 oratorē clarissimum virum id postulātibus
 gratifi

gratifica
 ssimi, v
 Deo exp
 rum, celo
 facto, H
 sanctum
 plis, aris
 ribus in
 dū preci
 Diu Hy
 latus, se
 feruatu
 dentia
 mines a
 norésqu
 dine à p
 ros pro
 rū, illi
 quantu
 Clemen
 gniter
 optimi
 ineūte
 bus dec
 tertio
 Archie
 sextū I
 ster oi
 culo ex

gratificaturus etiam vobis, Patres religiosissimi, votis assiduis idem; precibusque à Deo expetentibus, ritu solemnibus, more maiorum, celebritate maxima, decreto diuinitus facto, Hyacinthum, & beatum esse, & ut sanctum post hac toto orbe terrarum templis, aris, signis tabulis pictis, facibus, odoribus incensis, sacrisque colendum. inuocandum precibus propitiadum donis declarauit, Diu Hyacintho debitus honos, non illi sublatus, sed dilatus: non ereptus vlli, sed reseruatus multis & reseruatus diuina prouidentia huic tēpori, quo peruersi quidē homines adeò impiè in sanctorū cultum honoresque inuehuntur, vt repetita cōsuetudine à priscis vsque temporibus referēdi viros probatæ sanctitatis in numerum beatorū, illi cōmutatæ religionis antiquæ coarguantur. Reseruatus huic Pontifici, vt eius Clementia daretur insignis occasio, insigniter benè merēdi de familia vestra, Patres optimi. Reseruatus denique vobis: vt sicut in eūte hoc seculo post salutē datā mortalibus decimosexto, id est, vt planius dicā, anno tertio & vicesimo. Antonio Florentinorum Archiepiscopo alumno vestro per Adrianū sextū Pontificem inter beatos adscripto, vester ordo decoratus est: ita etiam eodē seculo exeūte, anno inquā quarto, & nonage-

simo, idem à Clemère Octauo, nouo honore
 declaratae Hyacinthi beatitudinis illustraretur.
 Verùm quâ pompâ id factum est, Deus immortalis?
 quâ celebritate? quâ lætitiâ? Dicere audeo,
 Patres optimi, nec opinor temerè dicam,
 neminè ferè ex ordine vestro, tãto cum honore
 sanctũ fuisse renunciatum quãto Hyacinthum
 vidimus renunciari. Retulerunt quidè inter
 cœlites Gregorius IX. Dominicanum Pareni-
 em, ac doctorè vestrum. Innocentius Quartus
 Petrum, qui pro fide Catholica martyr occubuit:
 Ioannes XXII. Thomam Aquinatem, qui doctrinâ
 suâ prælucebat Ecclesiæ. Patres erant auctoritate
 illi Põtifices. Clementi Octauo: non nego. At ubi
 nam id præstiterunt, auditores? quâ in celebri-
 bus ac frequentibus Ciuitatibus? Reatae
 Gregorius, in Umbilico quidem Italiæ, vrbe
 vetusta, atque honesta, quò valetudinis gratia
 ob salubritatè loci sub æstatè secesserat,
 sed tamè neq; frequètia ciuiũ, neque magni-
 tudine situs, Romæ cõparanda. Perusij Inno-
 centius, quæ ciuitas perantiqua atque illustri-
 stris, licèt sua habeat egregia nobilitatis
 ornãmèta, celebritate tamen populi, haud
 opinor cum Romana contendet. Auenione
 in Gallia Ioannes: qua in vrbe Maximi Regni
 non magna, neque habitatorum multitudi-
 ne cum Romana, neque splendore con-
 ferenda, batur. Hæc sanctitatis celebritate
 beatos. Sãctus, orbis ar- ma, & quonda-
 Princeps vrbis? n- stolorũ
 cibus c- magnif- tur, tem- bis obt- stissim- ratus?
 gio cæ- pietas, omniu- populi- fuisset- suis eff- nique- critas? mortal- lumna- tibus p-

latina in
 regor. 9.
 eader in
 alia de-
 r. in Her
 icis Li
 ra Cano
 zat. edit
 ex reg.
 at. Greg.
 per Ge-
 rdum
 ossium.

ferenda, tamquam extorris Pontifex mota-
batur. Hoc necessitas tulit. Esto: propterea
sanctitate magis caremoniarum, quam ce-
lebritate locorum cohonestatos assero illos
beatos viros. At Hyacinthus, à Clemente,
Sāctus, ac beatus iudicatus est, nō in aliquo
orbis angulo; sed in amplissima, celeberrima,
& frequentissima Vrbe Roma, quæ ut
quondam caput orbis Imperio fuit, ita nunc
Princeps est, religione. Quo in templo tātæ
urbis? nempe in eo, quod quia Principi Apo-
stolorū Petro dicatū est, & à summis Pōtifi-
cibus certatim regijs sumptibus instauratū
magnificentissimè, & pulcherrimè exorna-
tur, templorum (vno excepto) Christiani or-
bis obtinet principatum. In eo porrò augu-
stissimo templo, quàm visendus fuit appa-
ratus? qui numerus Cardinalium? quæ reli-
gio caremoniarum? quæ summi Pontificis
pietas, & maiestas? quæ frequentia ordinum
omnium? quod piorū studium? qui cōcursus
populi Romani gratulantis? qui nisi templo
fuisset exclusus, in templum Romā ipsam,
suis effusam domibus, inclusisset. Quātā de-
nique rerum omnium religione tēperata ala-
critis? quæ profecto tātā fuit, ut non modò
mortales cuncti, qui intererāt, letarētur, co-
lumnæ ipsæ tēpli pretiosis, & auro fulgen-
tibus peristromatis cōuestite, parietes appa-
ratis

ratissimi; tecta, musicis vocibus cereis collucētibus, thure cæterisque suffimētis, sola festa frōde, ac floribus strata gestire, cœlū insolita hilaritate ridere, gratulari aër pulsu cāpanarum, terra strepitu bōbardarum applaudere videretur; sed etiam Hyacinthus ipse de cœlo spectans honores suos, quia de nouo gaudere poterat, immortaliter gauderet. Neque verò tēporis ac diei, quo res acta est, prætereunda est consideratio. Nam primum dies ille Dominicus, qui in Albis dicitur à maioribus nostris, tū quia numeratur octauus à Christi reuiuiscetis cōmemoratione: tum, quia, qui sacro baptisfare initiabantur, in togis albis visebantur, semper lætissimus, ac religiosissimus est, habitus. Deinde reor accidisse diuinitus, ut qui caloribus æstiuis, medio Augusto mēse cōcessit ad superos, eius beatitas innotesceret medio Vere: scriptores enim rerum naturalium diligentissimi prodiderunt, è vernis floribus Hyacinthum florem suauerubentē maximè durare. Referte nunc cogitationem, Auditores, ad eius quē celebramus, & colimus nōmē: nōne animadvertistis vocari Hyacynthum? Quid sibi vult ergo Hyacinthum Pontificis oraculo beatum decerni, vestita floribus humo, tota ridente Natura, atque, ut planius loquar, Vere medio? O admirabilem

Plin. libr.
28. cap. 11.

lem Dei
ti que co
dio bea
rum in
familia
siam m
purpura
amēni
tis Ho
æternit
statum
cintu
tuas æ
Poloni
didisti
Rex a
gione
nate, c
couia
tuū re
ce suc
es ali
tres o
Hyac
video
vestru
Dom
nio, c
scim

lem Dei sapientiã in hominibus vitæ, virtu-
tiq̃ue congruentibus imponendis! Vere me-
dio beatus decernitur Hyacinthus, vt nimi-
rum intelligamus eum esse, qui non modò
familiam suam, patriam, Poloniam, Eccle-
siam militantē, tanquã flos vernus charitate
purpureus exornaturus est, verùm etiam in
amœnissimo illo, & florentissimo triũphan-
tis Horto, vbi pro Sole Deus est: pro tẽpore
æternitas, pro quarta vicissitudine tempe-
statum, ver perpetuum, quasi cœlestis Hy-
acinthus diuina gloria suauerubēs inperpe-
tuas æternitates duraturus. Latere igitur
Polonia, quæ pulcherrimum hunc florē edi-
didisti. Gaude Sigismunde multorũ regnorũ
Rex ad auitam, hoc est, Catholicam Reli-
gionem patrio Sueciæ Regno restituentem
nate, de tãto regni tui bono. Triumphæ Cra-
couia de isto thesauro corporis intra sinum
tuũ recondito, quod quasi florē, mortis fal-
te succisum, oriẽte vitæ æternæ sole visura
es aliquando reuifescere. Exultate vos, Pa-
tres optimi, lætitiã in tanto vestro decoro
Hyacintho: quem mihi videre atque audire
videor, ab illis beatorum sedibus, vbi cum
vestris sanctissimis heroibus sodalibus suis,
Dominico, Thoma, Petro, Vincentio, Anto-
nio, quos in Cõcilio cœlestium viuere certò
scimus, de sua vestraq; dignitate lætus gra-
tulatur,

s collu-
sola fe-
celũ in-
er pulsu
um ap-
cinthus
quia de
gaude-
res acta
am pri-
lbis di-
umera-
memo-
are ini-
semper
abitus.
ti calo-
cessit
et me-
ralium
oribus.
maximè
udito-
us no-
yacyn-
nthum
vestita
arque,
mirabi-
lem

tulatur, appellare adolefcētes vestros, atque his propemodūm vocibus affari. Filij quos vnicē amo, quos in ordinem nostrum lectos Familia prædicatorum, alit, educatque. Videtisne quō mea me virtus intulit? nostis quibus officiorum, & rectē factorum gradibus in cœlum ascēdi: sequimini passibus iisdem, ac vestigiis præeuntē. Habetis plura, quàm ego habuerim ad sanctitatem adiuuēra: habetis tot sanctorum virorum nostri ordinis, qui vos antecesserunt annorum ferme quadringentorum spatio, & mearum nonnulla etiā virtutum exempla: accepistis maiorum mores, imbibistis præcepta, ingressi estis viā eorum illustribus cōsignatam vestigiis, quæ omnia suadet hominibus expectare à vobis plura quàm arbitremini. Videte, per Deum immortalem, etiā atque etiam, & per signiferum nostrum Dominicum videte ne spem de vobis conceptā, ne fidem datam, ne expectationē fallatis. Intelligite, nec ingredi, ne diu viuere in optimo instituto sodalicio satis esse ad sanctimoniam, nisi sanctē integrēque viuatur: nec miracula expeti à vobis: sed studiū probitatis, rectē facta, virtutū exempla, morum, ac doctrinæ integritatem, populorum eruditionē, fidei Catholice Romanæque defensionem. Atque hæc paterna monita, auditores, nō modo ad vestros

stros ad
giosæ cu
tatores
quando
tutissimo
nostræ c
quidē sa
the sanct
oratio. A
tutibus
sostom
vnus ē
bus tui
dere de
vt ne so
qui te l
tutē qu
dat, qu
ras: De
ctis su
socioru
profess
nis esse
stituti
laudat
tridui
sa est,
pinxit
salutis

stros adolescentes, sed etiam ad omnes religiosæ cultores vitæ, vestrique ordinis imitatores referri possunt. Quare tandem aliquando ad virum beatissimum Hyacinthum intuitissimo felicitatis portu locatum, orationis nostræ cursum deflectamus. Debebat tibi quidem sanctorum prædicatorum flos Hyacinthe sancti alicuius atque eloquentis oratoris oratio. Alter Basilius, alter Ambrosius, virtutibus tuis alter Nazianzenus, alter Chrysostomus tuis laudibus debebat, aut certe vnus è doctissimis, disertissimisque sodalibus tuis in hunc locum te laudaturus accedere debuisset. Neque enim verendum erat, vt ne sordesceret laus in ore proprio: quando qui te laudat, non laudat hominem sed virtutem quam in te impresseras: Christum laudat, quem imitatione morum penè expresseras: Deum laudat, qui mirabilis est in sanctis suis. Quoniam tamè honorum tuorum sociorum modestia voluit laudatorem tuum, professione quidem, & habitu diuersi ordinis esse, eiusdem verò amore, eiusdem institutis, suspice paterna benevolentia non laudationem, sed conatum laudationis, quam tridui spatii imbecillitas ingenij mei exorsa est, non contexit, adumbravit, non depinxit, atque apud Deum esto deprecator salutis meæ. Deinde Ecclesiam, tot tamque
grauibus

grauibus calamitatibus exagitata: Cle-
mētem Pontificem qui clauum tenet, Car-
dinales qui assident gubernanti, tuo patro-
cinio iua. Sigismundo Regi clienti tuo, in
Suecia pro religione Catholica laboranti,
animos, ac vires impetra. Poloniam tuæ
iamdudum commissam tutelæ atque rece-
ptam tuere. Sodales hosce tuos ad cō vtilēs
Ecclesiæ vbique gentium disseminatos fo-
ue: clerum denique populumque Romanum
religiosorum omnium ordines, auditorēsq;
in primis qui mihi dicenti de tuis laudibus
humaniter aures præbuerunt, eadem chari-
tate, qua nationes omnes ac gentes viuens
in terris tuebare, nunc beatus in cœlo com-
plectere.

O R A T I O.
DE CHRISTI MORTE,

*P. Io. Francisci Carettonij Romani.
è Societate Iesu.*

RECONDITVM est, incomprehensum, &
Romni ex parte diuinum, P.N. sacrosan-
ctum reparationis humanæ mysterium: cui
nos hodierna luce, ne dicā hodiernis tene-
bris, persoluimus tributum annuum cōmi-
sera

ferationi
mens, du
ligentia
non affer
dio grati
causam
lamitate
merētis
datus a
quā f
planū f
ias eū a
DOLOR
est, inte
innocen
ciatus, c
se idcir
enim,
illud o
le tam
eliciat
noua c
pus, se
cædē n
quasi c
admo
solū n
animū
sine a

ferationis & lacrymarum. Idcirco humana mens, dum se eius amplitudini parem intelligentiam, vel sensu afferre posse desperat, non affert illum ipsum quē potest, & in studio grati animi apparet ingrata. Eandem ob causam si exoritur miseratio ex cognita calamitate hominis miseri calamitatem immerētis, nullum erit argumentū accommodatius ad hanc anniuersariā lamētationem, quā si breui simpliciq; percurfione facti, planū fecero Christū dominū fuisse, vt Isaias eū appellat propter excellentiam, VIRVM DOLORVM, quasi dolorum Principem: hoc Isa. 53. est, inter mortales calamitosissimum: & eos innocentem subiisse corporis, animique cruciatus, quos ab vno homine perferri potuisse idcirco credimus, quia ipse pertulit, Quod enim, vt exodiar, in hortis Gethsemani erit illud opus, cuius sanguinea est vel idea? quale tam inauditum tormenti genus quod eliciat solā cogitatione sanguinem: quod noua quadam ratione, non animum per corpus, sed corpus vulneret per animum, quod eadē membris inferendam prius adūbrer, & quasi experiatur in animo: quod antequam admoueat examinet: & morte valentius solū nudūq; hauriat Christi cruorē, hauriat animū, quod mors efficere nunquam potuit sine armis, sine cohorte. Fabrum habet infa-

mem hospitem Sathanæ. Iudas magistro venalem in merce exposito, negotiū proditione instituit, osculo perficit, amoris armis abusus: quippe qui nouerat gratum amanti cibum, eo venenum occultat. Sed recidit in eius caput. Is paulò ante pectori proincto pane, quasi tormentariū puluerē inclusisset, ei cuniculo facē applicuit, cum ori suo Christi faciem deosculandum admouit: neque ita multò post igne, ad intestina perlato; multiplicatis in arcto flammis querentibus exitū sublatus est in altū & discerptus in partes, eū nactus carnificē nequissimum, laqueo se ipse suspendit, crepuit medius & diffusa sunt omnia viscera eius: dignus plane cui non aqua tantū, & igni, sed ipso cōmuni spiritū, ipsa terra interdiccretur: quæ terra ut dicitur non amplius recipere viuum serpētē, postquā percussit hominem, ita neque spiratē ferre neque extinctum attingere voluit hanc hominis eiusdēque Dei proditorē. Christus verò nec vulnus nec speciem insidiosam amoris aduersatus hostes admisit; quos, ut prostrernere sic proterere sola nominis vmbra potuisset. Illustris quod potuerit: illustrior quod noluerit; ab iis per varia tribunaria circūducitur, quando vnum capere tantā iniustitiam non poterat: neque inueniebat locum; vbi cōsisteret summa iniustitia

Plin. lib. 3.
cap. 63.

quitas ni
quē iustit
ante Cai
iudicem
vestimen
coniectus
picio, ant
vbi dum
dadium, u
cere, peri
sum: ex q
vultum, f
dentissim
aruit, aru
reuixit, i
proditor
mortē ne
lumniā
nocendi
multos p
monia cor
apertam
dicio co
minūs n
stimatio
tia inflic
betis in
Eo testi
munerū

quitas

quitas nisi fortè apud Sacerdotem, apud
 què iustitiæ debuit esse principatus. Siftitur
 ante Caipham, ante hostè potiùs quàm ante
 iudicem: qui vt scelus artificiosè contexat,
 vestimenta discindit: per quem reus, priùs
 coniectus in vincula quàm adesset errati sus-
 picio, ante condemnatur, quàm dicat causam:
 vbi dum accusator pro crimine affert men-
 dacium, reus pro pœna subit iniuriã: vbi ta-
 cere, periculosum est, respondere crimino-
 sum: ex quo ad primã emissam vocè, diuinũ
 vultum, sedè gloriæ furiali colapho impu-
 dentissima dextera ministri percussit. Neque
 aruit, aruit fortasse, sed ad contactum vitæ
 reuixit, in præmium, quòd vestigia osculi à
 proditore impressa deterferit. Vbi denique
 mortè non iudicium intentant: ideoque ca-
 lumniã non accusationè adornant. Sed ipsa
 nocendi cupiditate profunt: nam testes dum
 multos producunt, nullum habèt. *quia testi-*
monia conuenientia non erant. Perdere per vim
 apertam nolunt: vt ipsi insanire etiam in iu-
 dicio cognoscãtur: & Christi supplicium nõ
 minùs mēbra dilaceret, quàm dilaceret exi-
 stimationè, quod meruisse, & iusta senten-
 tia inflictũ esse videatur. Si testes nullos ha-
 betis introducite Petrũ. Præstolatur in atrio.
 Eo testis locupletior erit, quo amicior est,
 munerum gratiæ princeps: & negando con-

Marc. 14.

Marc. 14.

tra Christū affirmat imprimis, dum tantū
 pudere se illius magistri demonstrat: vt iu-
 rcurando sibi neque cognitum esse confir-
 met, o Petre, hoc cine est solum amicū per-
 feuerantem esse? tu, qui Paulò ante deuora-
 bas animo carcerem, crucē, mortem, profe-
 cutus es, ad deserendum: vt quò fueras au-
 dacios, eò esses cæteris Apostolis nocentior:
 vt apud eminentiam illius confidentiæ hu-
 ius pauoris recessus atrior appareret. Sed
 Luc. 22. *Dominus respexit Petrum & fluxit amarè.* Icta
 Petra adamātinis Christi oculis guttas emit-
 tit, non scintillas. Conglaciauerat miser. Id-
 circo caloris egens ad ignem illum perperā
 se calefaciebat is, cui radijs diuinis opuse-
 rat, vt liquaret concretum timiditatis gelu
 cor funderet ex oculis amarū imbrem, ac ti-
 moris vulnera lachrymis, non infidelitate
 sanaret. Fuit igitur Christus dimittendus ad
 Pilatum, apud quem legū inanem. ambitio-
 nis plenū, magistratus Iudeorū factus de iu-
 dice accusator, de accusatore testis minore
 periculo, auctoritate maiore (more suo) non
 causæ cognitionē exposcat, sed crucem: de
 supplicio prius agat, quàm de scelere, reum,
 & reum tacentem, non crimine, sed multitu-
 dine, non testimoniis, sed clamoribus oppri-
 mat. Quid miraris? quid quæris aliam defen-
 sionem, Præses, ab eo qui condemnationem
 habet in voto: suppliciā numerat in benefi-

ciis: qui i
 quò illar
 declama
 centem t
 bauit? E
 Christi c
 solutus f
 tentiis i
 illis supp
 retur? ip
 ciat inn
 natur ab
 rū subd
 sanguin
 ris, cruc
 oppresse
 soluunt
 Quia p
 Barraba
 qui scel
 iisdē in
 vt sane
 sanguis
 eiusq; p
 riatur a
 crimin
 O scel
 conspi
 virgine

eiis: qui iniuria eò se indigniorem ostendit, quò illam animo æquiore sustinet: pro quo declamat ipsum silentium, & probat innocentem tibi ipsi, vt Caiphæ, vt Hærodi probauit? Ergo fuit tribus in foris innocentia Christi cognoscēda, vt tribus sententiis absolutus ferret supplicium? an potius vt sententiis illis iudicū iniquitas cōdemnaretur: illis suppliciis peruersitas Synagogæ plecteretur? ipse Pilatus ter verbo Christū pronūciat innocētem, ac triplici facto eripere conatur ab iniuria. Vt iustū ex vnguibus ferarū subducatur, seditiosum supponit, imbutum sanguine homicidā & populo sitienti cruoris, cruorē propinat. Sed ij quemadmodum oppresserunt innocentem, ita scelestum absolunt: vt omnes iniustitiæ partes impleāt. Quia puri sanguinis effusione delectantur, Barrabam liberant, Christo obstrepunt, vt qui sceleratis par futurus erat in supplicio, iisdē inferior esset in iudicio. Quare Præses vt sanet liuorem Iudæorū, vt mittatur ab iis sanguis inuidiæ Christo iubet aperiri venas, eiusq; mandat hauriri cruorem, vt nō hauriatur animus, vt uita seruetur. Loco igitur criminis eluenda sanguine est innocentia. O scelus execrabile! nudatur Deus, nuda conspiciuntur membra illa candida, atque virginea. Rubet sola pudore facies. Tunc Sol

in sui conditoris obsequium subducta luce
 velasset illū, opinor, tenebris, nisi ad nouum
 spectaculum defixus in admiratione tā ve-
 nerandi, atque diuini corporis constitisset:
 quę vox, quę lachrymę, quis sensus æquare
 poterit licetorum fœuitiam, furore, rabiem?
 calamitosi rei toleratiam, æquanimittatem,
 mansuetudinem, plagarum dolorem, nu-
 merum cruciatuum? iam nusquam apparet
 liuor, nusquam flagelli vestigium, vbique
 sanguis, vbique vulnera. Nec iam vulnera
 ipsa dinumeres: quantus est, vulnus vnū est,
 deficit plagis locus, plagę non deficiunt: est
 plaga plagę locus. Deficiunt lora, virgę, fla-
 gella tortoribus, vires non deficiunt. Iam &
 vires deficiunt, nō deficit rabies. Vtque fecit
 initium tundēdi crudelitas, sic facit finē cru-
 delitas. Suadet enim, vt aliquid sanguinis, at-
 que spiritus relinquatur ad mortē atrocio-
 rem. Itaque crudeles in verberando in par-
 cendo crudeliores, non parcunt, vt cessent,
 sed cessant, vt ad crucē immanem reseruēt.
 Si tamen illa cessatio dicēda est, in qua mu-
 tato potius quā intermisso cruciatu, mise-
 rum contumeliis acerbissimis dilacerant, in
 qua, vt cæteris prætermisissis, palmare vnum
 attingā; diuinū illud caput gymnasium sa-
 pientię, regia honoris, honos glorię, omni-
 bus infulis, thiaris, coronis augustiūs, illud,
 inquam,

P
 inquā, ad
 an ad vtr
 atque trā
 esse dolo
 oculos, r
 lentiā, p
 regē esse
 te præto
 rex Iuda
 corona
 qualem
 solida p
 tiones,
 atque
 rietate
 princip
 indica
 doloru
 spineā
 bitur.
 tatis a
 manib
 rauito
 huius
 bus i
 dedit
 vereā
 vel h
 existi

inquã, ad ludibrium dicã, an ad cruciatum,
 an ad vtrumque, spineã coronã præcingitur,
 atque trãsfoditur. Dicebã P. N. hunc Virum
 esse dolorũ: Iam verò si intendimus in eum
 oculos, non tãtũ virum, virum per excel-
 lentiã, principẽ dolorum, sed verè dolorum
 regẽ esse cernemus, appellatus est à cohor-
 te prætoria, quam audiimus dicentem, *Aur* Matt. 27
rex Iudæorum. Sed in purpura, in sceptro in Marc. 5.
 corona, Hęc omnia regem significant. Sed Ioan. 19
 qualem regem? regẽ dolorum. Ludicra illa &
 solida purpura, arundineũ sceptrum, saluta-
 tiones, appellationes in irrisionem fuerunt,
 atque contemptum: corona verò si pro va-
 rietate materiæ aurea, graminea, laurea,
 principatũ quẽdã opũ, virtutis, fortitudinis
 indicat; per spineã certè regẽ significabimus
 dolorum principem: & Rex dolorum nõ nisi
 spineã coronã præcingendus fuisse iudica-
 bitur. Respexit Pilatus hoc regnum calamita-
 tis affabrè effectum esse, atque expressum
 manibus carnificũ in Christi corpore: spe-
 rauitque fore, vt satisfaceret oculis Iudæorũ
 huiusmodi cælaturæ cupidis, ac peritis: qui-
 bus illũ in bono lumine de superiore loco
 dedit in conspectum dicens, *Ecce homo.* Quasi Ioan. 19
 vereatur, ne non agnoscant; ne simulacrum,
 vel hominem examinem, aut spirãs cadauer
 existiment. Sed non placuit nam immanissi-

Marc. 15

Luc. 23.

Ioan. 19.

Matt. 27.

Marc. 15.

mis immaniores, ne victi scientiâ crudelita-
 tis, feritatis artificio videantur, desiderât ali-
 quid, addit aliquid de suo. *Crucifige, crucifige*
eum. O flagrâs & penitus infinitû odiû, ad quod
 inanis erit aqua! Cùm nihil sit alluione tâti
 sanguinis imminutum; restingui nisi diuino
 spiritu in illud efflato nō poterit. Quid facit
 in tâto malo religiosus iudex, qui nefas du-
 cit palmis imnâdis cōmittere parricidium?
 manus lauat, & occidit, dum iustû fatetur, &
 cōmendat. *Sciebat, quod per inuidiâ tradidissent*
eum: sed dum actor iudici timorem incuit;
 iudex Cæsaris gratiam ambit, circumueni-
 tur Deus in eo iudicio, in quo palàm accu-
 sat inuidiâ, testificatur odium, crimē est im-
 nocentia, corrumpit timor, cōdemnat ambi-
 tio, plectit crudelitas. Illa, illa statim vt Pila-
 rus Christum affigēdum cruci. Quid dicam?
 tradidit an duxit? nihil enim abest à scelere
 is, cuius tantummodò manus abest. Ille in-
 quam, statim semiuivo, qui iam sibi ipse
 pondus erat, imposuit immanem patibuli
 machinam, vt suam ipse mortem priûs fer-
 ret, quàm inferretur: & quâ cruce mox erat
 extollendus, eadē priûs opprimeretur. Hic e-
 go in hoc extremo actu, & quasi capite actio-
 nis quando digniûs pertractari, quàm defi-
 ciendo, non potest, libenter deficiam, sacros
 Euāgelistas imitatus, qui summam rei tantâ
 breui

breuitate
 nō retic
 eum. Q
 adiucto
 sanguin
 matris
 plicem
 in ira, l
 eo tem
 atque
 quò pr
 miser
 agmin
 Patris
 digus
 rimus
 net, ne
 tem, c
 Inclina
 cis! m
 non la
 genus
 tem p
 platio
 præte
 pter h
 dite,
 etar,
 pter l

breuitate perstrinxerunt, quantâ sat erat ad
 nō reticendum. Duplici verbo, *Crucifixerunt*
eum. Quare nō perpendā crucis atrocitatem, Matt. 27
 adiūctorum acerbitatem, renouatos imbres Marc. 1
 sanguinis, cōsortium, latronum conspectum
 matris, voces plenissimas mysterij, multi-
 plicem crudelitatem militum, qui non tantum
 in ira, sed etiam in obsequiis hostes, eo loco
 eo tempore, ad sitim ardentissimam acetum,
 atque fel adhibuerunt: vt intelligeremus,
 quò progredierentur in sœuendo ij, quorum
 misericordia est summa crudelitas. In tanto
 agmine dolorum Christus Deus defunctus
 Patris imperio, nostræ salutis cupidus, pro-
 digus suæ, inclinato capite. O virum miser-
 rimum, qui diu quæsiuit, vbi caput suū reclin-
 net, neque inuenit locum molliorē ad quie-
 tem, quàm mortem! In eius igitur gremio, Ioan. 19
Inclinato capite tradidit spiritum. O Angeli pa-
 cis! moritur Deus, moritur Deus. Non vox,
 non latera nullū sententiaram, verborumque
 genus sustinere huius argumenti dignita-
 tem possunt. Opus silentio, mentis contem-
 platione, excessu. Quid ergo afferam? nihil
 præterea. Moritur Deus, & moritur pro-
 pter hominem, intelligentiâ vestrâ perpen-
 dite, quàm multa duplici verbo comple-
 ctar, cum dico, mori Deum, & mori pro-
 pter hominem. Addam aliquid, si ita loqui

fas est, admirabilius. Iesus Deus in cuius nomine habitat salus, qui profuit plus vnus omnibus, quàm omnes vnquam vni, qui nostram non modò causam, vt sponsor; non modò personã, vt reus? sed vicariam quoque mortẽ suscepit, vt nocens occiditur propter hominem & per hominẽ viuit auctor parricidij peccatum. O hominem nõ hominem, sed cordis plumbei, & animi ingratißimi monstrum! Obstupuit mens perstricta magnitudine facti, an aures assiduã commemoratione obduruerũt? tradidit spiritum Deus inclinato capite: vt eo tandẽ animaret iacentium terrarum orbẽ & mortuum, atq; depositum: vt quoniã statuerat nil sibi reliquum facere, quod pro mortalibus nõ exponeret, ceruice in latus deflexã, secretum locum indicaret, ex quo ad primum, quasi certum, destinatumque ictũ exiuit sanguis & aqua: simul ac ferina rabie vnus militũ læcea latus illud aperuit: cùm enim tũ Christi charitas; tum rabies inimicorum amplior esset, quàm vt eas capere posset corporis viuentis imbecillitas; effundenda vtraque fuit in cadauer, ex quo hinc Christus exaggeratam quãdam patiendi cupiditatem ostendit. nam suscepit vulnera doloris etiam cùm dolorem vulnerrum sentire non posset. hinc illi rabiẽ declararunt inauditam, dum effusa sæuitia in eum

eum, in
 sus esse
 delitac
 ac pro
 conspe
 velum
 ciem t
 nudat
 obseq
 in viu
 obuia
 xit Sc
 fo co
 conie
 tium,
 terræ
 feren
 diuis
 affec
 vt ig
 ferris
 null
 in th
 cum
 ipsu
 rum
 est, h
 flun
 locc

eum, in quo neque sæuitiæ locus, neque sen-
 sus esset, sine fructu crudelitatis gustū cru-
 delitatis habuerant. Expalluit, contremuit,
 ac propè defecit natura ad huius carnificinæ
 conspectum. Laceravit iam superuacaneum
 velum templi, quando turpiter velatam fa-
 ciem templi viderat, quando templi corpus
 nudatum, atque discissum cōspiciebat: maius
 obsequium in cadaueribus inuentura, quàm
 in viuentibus mortuos exciuit è tumulis, vt
 obuiam Deo morienti procederent. Obdu-
 xit Soli tenebras, vt parricidis ipso cœlo, ip-
 so conspectu lucis interdiceret. Oppressisset
 coniectione saxorū, iam se sponte frangen-
 tium, & agitantium in vindictā, vel obruisset
 terræ se commouētis, neque hos homicidas
 ferentis hiatus: nisi vocem illam extremā au-
 diuisset, qua Christus malis hominū grauius
 affectus, quam suis, propè testamento cauit
 vt ignosceretur. Iam verò, ô vir, ô Rex mi-
 ferrime dolorum, de regno tuo dubitatio
 nulla relinquitur. Regnas in regia Caluarij,
 in throno crucis, in purpura tui sanguinis,
 cum sceptro clauorum, cum corona spinea, *Matt. 19*
 ipsumque regni titulum præfers, *Rex Iudæo-*
rum, id est, Rex ciuium iniustissimorum, id
 est, Rex hostium immanissimorum; circum-
 fluunt loco asseclarum reuiuiscētes vmbre,
 loco satellicum latrones, loco cohortis car-
 nifices.

748 *Orationes quinque Presb. Soc. Iesu.*
nifices. Isthic, isthic tamquam in tuo re-
gno, in omni regia pompa, regioque ap-
paratu triumphas. Habes pro bellariis fel,
pro odoribus foetorem, pro festis ignibus
tenebras, pro symphonia blasphemias, pro
choreis terræmotum, pro peristromatis,
sparsisue floribus ossa cadaverum, pro bul-
la pendente è monili plagam luculentam
pectoris. Tale regnum, talem regem de-
cebat esse dolorum. Utinam intelligamus:
quales nos deceat esse sub tali Rege in ta-
li regno.

E I N I S.

V B I,
R

P Rin
d
ca,
Rex
Con
trad
Secund
Ioan
qua
eius
Tertia
tha
nim
Quar
IV
Quin
dic
Tertia
na
tor